Plán revitalizace

vnitrobloku Vybíralova a jeho okolí

verze

04/2017

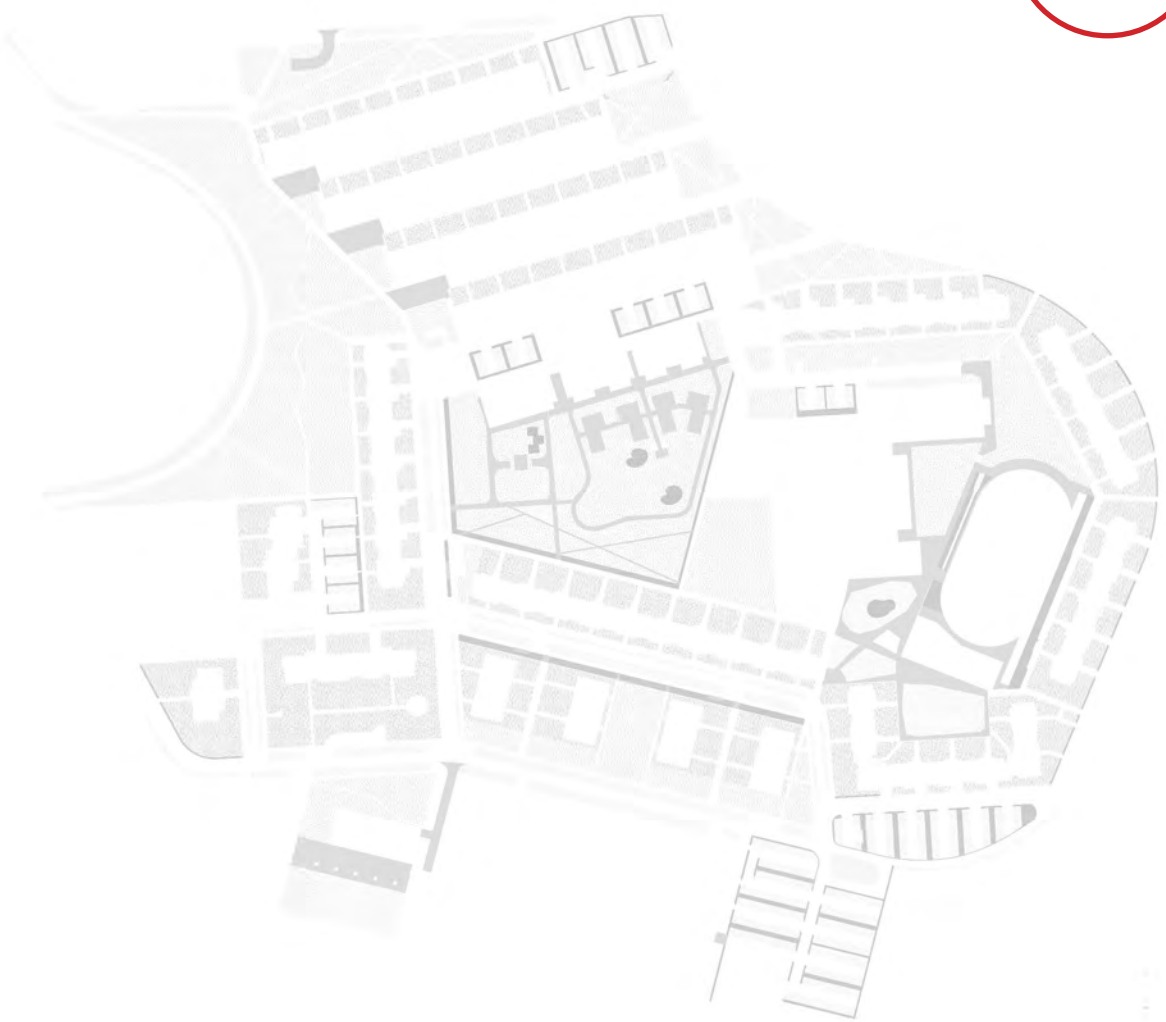

A. koncepční část

IPR Praha · 14 Praha Kulturní · Praha 14 · Anthro Pictures · Vybíralka 25

identifikační údaje

Plán revitalizace vnitrobloku Vybíralova a jeho okolí

(sídliště Černý Most, Praha 14)

verze 03. 05. 2017

Zadavatel

Hlavní město Praha

Mariánské náměstí 2, 110 01 Praha 1

(zadáno usnesením Rady hlavního města Prahy

číslo 2536 ze dne 20. 10. 2015 a číslo 233 ze dne 9. 2. 2016)

Zpracovatel

Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy

Vyšehradská 57, 128 00 Praha 2

Vedoucí koncepce

Sekce detailu města

Ing. arch. Pavla Melková, Ph.D.

Projektový tým

Kancelář veřejného prostoru

Ing. arch. Martin Špičák

Ing. arch. Kateřina Frejlachová

Kancelář sociální inovace a participace

Milan Brlík, MSc.

Mgr. David Hájek

Konzultanti

Kancelář dopravní infrastruktury

Ing. Karel Hák

Stážisté

Rozálie Kašparová, Ivo Urbánek

The Anh Nguyen, Magdalena Přečková

Kryštof Kratochvíl

Externí spolupráce

Městská část Praha 14

Praha 14 Kulturní

Anthropictures, z.s.

ALL4TREES s.r.o. – dendrologický průzkum a vyhodnocení

JV PROJEKT VH s.r.o. – koncepce hospodaření s dešťovou vodou

Ing. Květoslav Syrový, dopravní projektant – konzultace dopravní koncepce

Ing. Iva Hejzlarová, krajinářská architektka – koncepce krajiny

Mgr. Pavel Černý, SOCIORES - dotazníkové šetření

Kontaktní osoba projektu

Milan Brlík, MSc.

Tel.: +420 776 061 261

Email: brlik@ipr.praha.eu

Další informace o projektu

www.iprpraha.cz/vybiralova

www.vybiralka25.cz

obsah

A. Koncepční část

Vizualizace návrhu 6

A.1 Úvod

A.1.1 Zadání a průběh pilotního projektu 10

A.1.2 Účel a použití plánu revitalizace 12

A.1.3 Cíle revitalizace 14

A.2 Současný stav

A.2.1 Urbanistický charakter řešeného území 18

A.2.2 Lidé a aktivity na Vybíralce 22

A.2.3 Existující záměry v území 24

A.2.4 Fotodokumentace současného stavu 26

A01 Schéma řešeného území M1:2500 31

A.3 Návrh

A.3.1 Hlavní principy návrhu veřejných prostranství 34

A.3.2 Krajina a zeleň 38

A02 Schéma krajinné infrastruktury M1:2500 47

A03 Schéma diverzifikace ploch zeleně M1:2500 49

A.3.3 Motorová doprava 50

A04 Schéma motorové dopravy M1:2500 55

A.3.4 Bezmotorový pohyb 56

A05 Schéma bezmotorové dopravy M1:2500 61

A06 Schéma materiálů a povrchů M1:2500 63

A.3.5 Technická infrastruktura 64

A07 Schéma technické infrastruktury M1:2500 69

A.3.6 Vybavenost a aktivity 70

A08 Schéma aktivit M1:2500 75

A09 Celková architektonická situace M1:2500 77

A10 Architektonické řezy územím M1:2500 79

B. Akční část

B.1 Úvod

B.1.1 Účel a použití akční části

B01 Schéma dílčích opatření M1:2500

B02 Schéma etapizace M1:2500

B.2 Opatření plánu revitalizace

B.2.1 Tabulka opatření

B.2.2 Krycí listy opatření

C. Analytická část

C.1 Analýzy

C.1.1 Urbanismus, demografie a údaje o bydlení

C.1.2 Správa a údržba

C.1.3 Zelená infrastruktura

C.1.4 Dopravní a technická infrastruktura

C01 Širší vztahy řešeného území M1:80000

C02 Širší vztahy řešeného území M1:10000

C03 Ortofoto řešeného území M1:2500

C04 Řešené území M1:2500

C05 Schéma oslunění M1:2500

C06 Schéma hlukové zátěže M1:2500

C07 Schéma orientace domů M1:2500

C08 Schéma stávající vybavenosti M1:2500

C09 Schéma záměrů M1:2500

C.1.5 Správa a údržba

C10 Schéma majetkoprávních vztahů M1:2500

C11 Schéma správy M1:2500

C12 Schéma zimní údržby M1:2500

C.1.6 Zelená infrastruktura

C13 Schéma sadovnické hodnoty dřevin M1:2500

C.1.7 Dopravní a technická infrastruktura

C14 Schéma pěší dostupnosti

C15 Schéma hlavních pěších tras M1:2500

C16 Schéma dopravních režimů M1:2500

C17 Schéma parkování M1:2500

C18 Schéma nehodovosti 2007 - 2017 M1:2500

C19 Schéma technické infrastruktury M1:2500

D. Dokladová část

D.1 Vyhodnocení průběhu participace

D.1.1 Shrnutí průběhu participace

D.1.2 Přehled a fotodokumentace dílčích participačních aktivit

D.2 Výstupy z plánovacích setkání

D.2.1 První plánovací setkání - doprava a prostupnost

D.2.2 Druhé plánovací setkání - využití, kultura a volný čas

D.2.3 Třetí plánovací setkání - zeleň, krajina, správa a údržba

D.2.4 Velké plánovací setkání

D.2.5 Setkání - zeleň v areálu základní školy

D.2.6 Monitoring pohybu a chování lidí ve veřejném prostoru

D.3 Vypořádání připomínek k návrhu

D.3.1 Vypořádání připomínek dotčených orgánů a veřejnosti

D.4 Přílohy a dodatky (v elektronické verzi na CD)

D.4.1 Výstupy z dotazníkového šetření (SOCIORES)

D.4.2 Dendrologický průzkum (ALL4TREES, s.r.o.)

D.4.3 Analýza a koncepce odvodnění vnitrobloku Vybíralova (JV PROJEKT VH s.r.o.)

D.4.4 Obousměrný provoz jízdních kol v ul. Bobkova (PD)

D.4.5 Zvýšení bezpečnosti chodců v ul. Bryksova u stanice metra (STUDIE)

vizualizace návrhu

001 Pohled ulicí Bryksova směrem k nově navržené autobusové smyčce. Prostor vozovky zde bude zúžen, aby nebylo možné parkovat v jejím středu, Přibude zastávka u nároží ulic Bryksova a Kpt. Stránského. Za touto křižovatkou bude umístěna rozsáhlé parkoviště pod stromy s parkovacím domem.

002 Pohled ulicí Kpt. Stránského západně směrem k potravinám Max. Reorganizací uličního prostoru, přibude parkovacích míst, jednostranné stromořadí či plnohodnotné chodníky po obou stranách komunikace. Dešťová voda z komunikace a chodníků bude odváděna do průlehů na jižní straně. Společně s propustnými povrchy parkovacích zálivů se výrazně sníží množství dešťových vod odváděných do kanalizace. Čistotě veřejných prostranství napomůžou také kontejnerové zamykatelné klece

003 Pohled ulicí Vybíralova u mateřské školky. Vznikne zde kultivované parkoviště zajišťující dostatečný počet parkovacích míst pro rezidenty i několik krátkodobých návštěvnických stání pro obsluhu školky a Jahody. Parkoviště je navrženo jako zvýšená plocha pod stromy doplněná další vegetací propustnými povrchy.

004 Pohled ulicí Bryksova u křížení s ulicí Kuttelwasherova - bezpečná a komfortní pěší cesta na metro novým parkem. Dnes jsou v těchto místech malá parkoviště v terénních zářezech lemovaných rozbujelými porosty

005 Pohled severním směrem na areál ZŠ Vybíralova. Uvnitř vznikne inkluzivní prostor pro různé věkové kategorie, méně formální hřiště i regulérní basketbalové a volejbalové hřiště. Prostor bude doplněn o potřebné sociální zázemí a případně kavárnu

006 Pohled na předprostor ZŠ Vybíralova, před vstupem do školního areálu. Civilní prostor umožní pořádání různých akcí, trhů, školních výstav. V zimě zde může být umístěno kluziště či vánoční strom.

A.1 **úvod**

A.1.1 Zadání a průběh pilotního projektu

Usnesením Rady hl. m. Prahy číslo 2536 ze dne 20.10.2015 bylo schváleno zapojení hl. m. Prahy do pilotního projektu revitalizace pražských sídlišť a byl odsouhlasen výběr vnitrobloku při ulici Vybíralova na sídlišti Černý Most pro realizaci pilotního projektu. Hlavním cílem pilotního projektu bylo prostřednictvím IPR Praha vypracovat ve spolupráci s městskou částí Praha 14 plán revitalizace – rámcovou koncepci řešeného území zaměřenou na zlepšení kvality veřejných prostranství, rozšíření nabídky volnočasových aktivit a oživení občanského života.

Sekundárním cílem pilotního projektu bylo v praxi prověřit obecná východiska přístupu ke specifické urbanistické typologii sídlišť, způsob pořízení koncepce ucelené části sídliště a principy práce s veřejným prostorem s cílem zvýšit jeho kvalitu. Zkušenosti z procesu pořízení plánu revitalizace a realizace navržených opatření v rámci pilotního projektu poskytnou důležité informace pro vytvoření dlouhodobé koncepce rozvoje pražských sídlišť.

Základním výstupem projektu Vybíralka 25, pilotního projektu revitalizace pražských sídlišť, je tento koncepční dokument, který je výslednicí přes rok a půl dlouhého procesu, jehož součástí bylo intenzivní zapojení místních obyvatel a aktérů na úrovni státní správy, samosprávy a občanského sektoru do společného hledání způsobu revitalizace předmětné lokality.

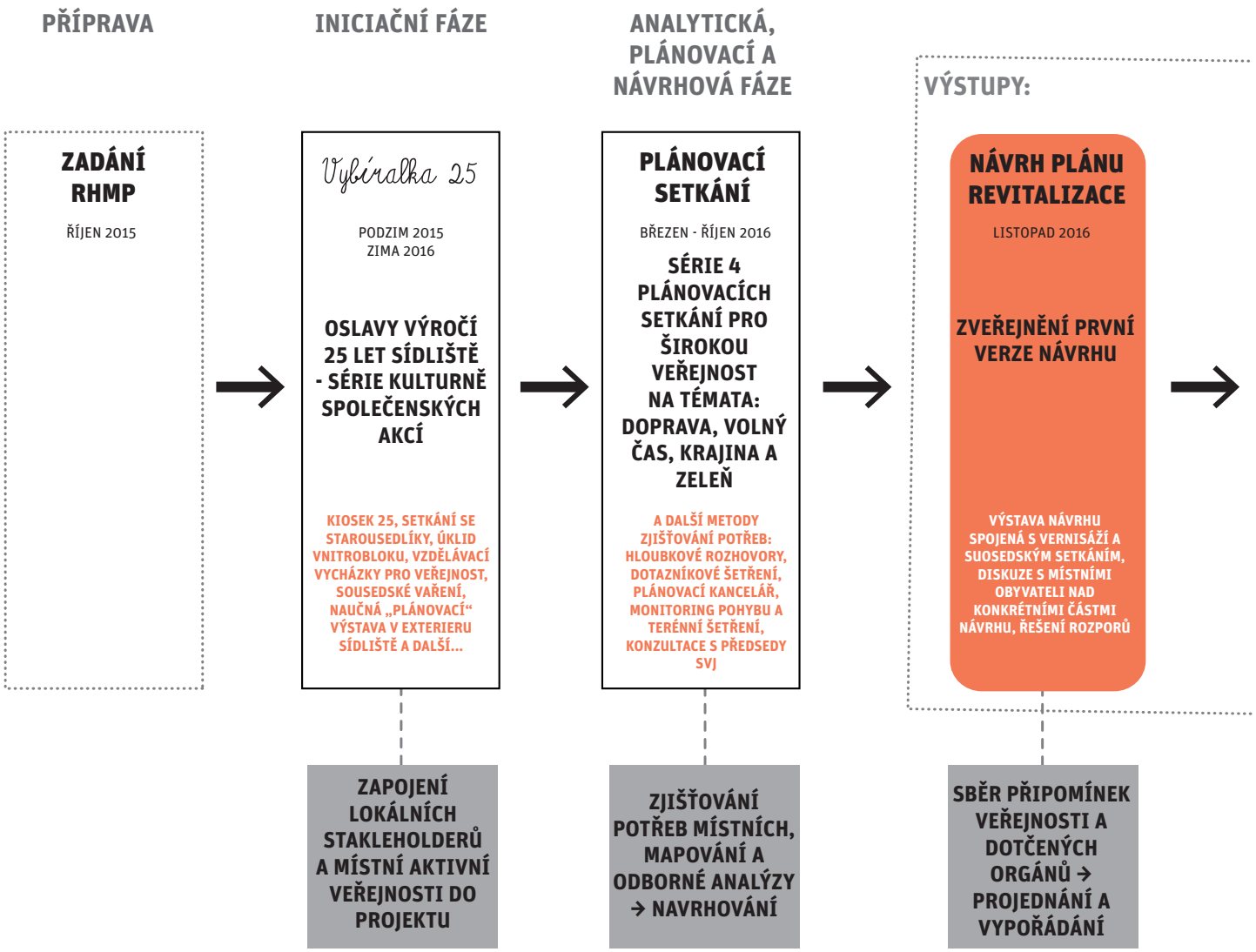

007 Schéma průběhu pilotního projektu

IMPLEMENTACE

PLÁN REVITALIZACE

KVĚTEN 2017

ZAPRACOVÁNÍ ZMĚN A ODEVZDÁNÍ FINÁLNÍ VERZE

→

SCHVÁLENÍ

KVĚTEN 2017

RADA HL.M.PRAHY

+

RADA MČ

→

PŘÍPRAVA PROJEKTŮ DLE PLÁNU REVITALIZACE

ZPRACOVÁNÍ KONCEPCE ROZVOJE PRAŽSKÝCH SÍDLIŠŤ

A.1.2 Účel a použití plánu revitalizace

Plán revitalizace představuje koncepci postupné revitalizace veřejných prostranství vnitrobloku Vybíralova a jeho okolí (dále jen Vybíralka), založenou na sdílené vizi zainteresovaných aktérů a veřejnosti. Je koncepčním a iniciačním materiálem, který definuje cílovou strukturu fyzického prostředí, podobu a programovou náplň veřejných prostranství, způsob správy a údržby území a formuluje kroky nezbytné k jejich naplnění.

Hlavním smyslem plánu revitalizace je poskytnout komplexní podklad pro postupný, ale koordinovaný rozvoj konkrétní ucelené části sídliště a zamezit tak nekoncepčním zásahům do veřejného prostoru, které naplňují pouze parciální požadavky bez vize rozvoje lokality jako celku.

Plán revitalizace proto obsahuje rámcovou koncepci, ze které vyplývají dílčí opatření, která je možné realizovat do jisté míry nezávisle jako samostatné projekty. Rámcová koncepce přistupující k území jako celku je popsána v koncepční části plánu revitalizace. Jednotlivá opatření, která z ní vyplývají, jsou detailně popsána v akční části plánu revitalizace.

Implementace a životní cyklus plánu revitalizace

Plán bude schválením Rady hl. m. Prahy a Rady městské části Praha 14 základním koncepčním podkladem pro tvorbu navazujících podrobnějších dokumentů a projektů v daném území. Dokument je určen zejména aktérům přímo zodpovědným za jeho implementaci (městská část, hl. město Praha a další investoři a správci dílčích částí veřejného prostoru), ale také místním podnikatelům a neziskovkám. V neposlední řadě slouží právě obyvatelům, reprezentovaným sdruženími vlastníků jednotek (SVJ).

Vzhledem ke komplexnosti dokumentu je potřeba zřídit na úrovni městské části post projektového manažera plánu revitalizace, resp. pověřit touto funkcí vybraný odbor úřadu městské části a konkrétního zaměstnance, který bude zodpovědný za:

- kontrolu implementace plánu revitalizace skrze garanty jednotlivých opatření
- posuzování změn plánu revitalizace
- koordinaci projektové přípravy a realizace dílčích opatření
- komunikaci s dotčenými aktéry včetně zástupců místní komunity
- další organizační činnosti související s implementací plánu revitalizace

Shrnutí způsobů využití plánu revitalizace

- Podklad pro rozhodování v území

Městské části a hlavnímu městu slouží především jako zásobárna projektů a podklad pro nastavení efektivní správy území a systému údržby veřejných prostranství.

- Podklad pro kontrolu naplňování cílů

Všem místním obyvatelům a lokálním aktérům, jejichž požadavky i odpovědnosti jsou do koncepce zahrnuty, poskytuje plán revitalizace možnost sledovat naplňování deklarovaných cílů a kontrolovat vývoj lokality. Plán definuje, co je v území možné, a v čem panuje konsenzus – lze se na něj tedy odkázat v případě řešení různých sporů.

- Podklad pro výzkum

Každý nástroj z plánu revitalizace, který bude otestován přímo v prostoru Vybíralky, poskytne důležité informace o tom, jakým směrem se mají pražská sídliště ubírat.

Plán revitalizace je z podstaty „živým“ dokumentem, u nějž se během doby jeho existence předpokládá, že dozná drobných změn, vycházejících např. z nových potřeb lokality. Zapotřebí jsou proto pravidelné revize spojené s případnou aktualizací dokumentu. Zásadní změny v koncepci je však nutné projednat s dotčenými aktéry v území a nechat schválit Radou městské části Praha 14. Mezi dotčené aktéry vždy patří IPR Praha jako autor koncepce, dále to jsou SVJ a lokální instituce, kterých se konkrétní změna týká.

A.1.3 Cíle revitalizace

- Zvýšení kvality veřejných prostranství

Smyslem revitalizace veřejných prostranství je podpořit nesporný potenciál „bydlení v zeleni“, zlepšit čitelnost prostředí a rozšířit možnosti trávení času venku vytvořením adekvátního zázemí pro různé skupiny obyvatel. Dále také celkově zlepšit image bydlení na sídlišti a umožnit dlouhodobý, postupný, ale koncepční a udržitelný rozvoj.

Vybíralka jako reprezentant modernistické struktury sídliště vykazuje z hlediska detailu fyzického prostoru mnohé kvality (např. dostatek zeleně), ale rovněž nedostatky (zanedbanost a nečitelnost prostoru), se kterými je potřeba se vyrovnat. Jedním z hlavních aspektů návrhu je celková prostorová redefinice veřejných prostranství, která vychází ze současného uspořádání, ale jemně modifikuje a dotváří (konkretizuje) prostory ve prospěch větší diverzity, lepší čitelnosti, intuitivnějšího využití. S respektem k základní vlastnosti kontinuálního prostoru se snažíme o vznik míst s různou atmosférou.

Plynoucí prostor sídliště je ve skutečnosti plný fyzických i pocitových bariér, které se snažíme eliminovat. Jedním z předpokladů zvýšení celkové kvality veřejného prostoru je právě zlepšení podmínek pro pěší a především pro osoby se sníženou schopností pohybu a orientace – bezbariérovost, čistota, bezpečnost, přehlednost a také atraktivita prostředí, zejména frekventovaných tahů na metro.

Dostatek volného prostoru, který je ale zároveň nedostatečně definovaný, má za následek nehospodárné zacházení s místem. To se projevuje především v nedbalém, nekoncepčním rozmístění a podobě utilitárních prvků, ale i v parkování osobních automobilů. Cílem je najít vyvážený vztah mezi zajištěním dostatečného množství parkovacích stání pro rezidenty a požadavkem na kvalitu veřejného prostoru pro zlepšení bezpečnosti a přehlednosti veřejného prostoru pro chodce i řidiče.

- Optimalizace správy a údržby veřejných prostranství

Celkový pocit zanedbanosti veřejného prostoru, který silně vnímají také místní obyvatelé, je způsoben zejména přítomností mnoha vágních, neurčitých ploch, které ztratily původní význam, přítomností přebujelé zeleně a postupnou degradací původních prvků a materiálů.

Velké množství veřejného prostoru a vegetace generuje velmi vysoké nároky na péči. V podstatě jde o rozsáhlý park na hranici udržitelnosti. Cílem návrhu je proto optimalizovat veřejné plochy sídliště tak, aby bylo dosaženo optimálního poměru mezi kontinuální kvalitou a mírou vynaložených prostředků. Navržená struktura a hierarchie veřejných prostranství – přeměna obtížně uchopitelného kontinua do definovaných celků – přispěje k jednodušší správě a údržbě, protože umožní efektivněji rozprostřít finance vynaložené na investice i pravidelnou péči. Citlivé charakterové odlišení jednotlivých prostranství usnadní rozhodování o míře potřebné péče a plánování nutných intervencí. Některá prostranství budou díky intenzivnějšímu využití a zařazení do vyšší hierarchie vyžadovat častější a pečlivější údržbu, naopak volné přírodní a méně frekventované plochy mohou být extenzívní.

V současné době veřejný prostor sídliště patří magistrátu, částečně je ve správě městské části. Do budoucna doporučujeme rozprostřít starost o území mezi více správců včetně lokálních subjektů s detailní znalostí potřeb území, tak aby se snížila zátěž veřejných rozpočtů a zároveň byla péče účinnější. Delegaci správy a údržby a související úpravy majetkoprávních vztahů je nutné řešit ruku v ruce s realizací jednotlivých intervencí do fyzického prostoru.

- Zlepšování programové nabídky veřejných prostranství

Sídliště mají velký, ale nedostatečně využitý potenciál – mohou nabídnout prostředí pro různorodé venkovní aktivity a formy rekreace, které mohou být v historickém centru nebo tradiční městské zástavbě hůře dosažitelné, a to díky rozvolněné struktuře budov v zeleni a sousedství příměstské krajiny. Na Vybíralce se snažíme tento potenciál naplnit zejména posílením již existujících center kreativity a aktivního života, např. školního areálu ZŠ Vybíralova – zpřístupněním sportovišť veřejnosti, rozšířením vyžití dětí a mládeže v rámci nových neformálních hřišť nebo rozmístěním odpočinkových zón.

Veřejná prostranství obohacujeme o chybějící kultivovaný detail a pozitivní vjemy jako např. nová stromořadí nebo umělecká díla, které přirozeně přimějí člověka setrvat ve venkovním prostoru a tím přispívají k budování vztahu k místu. Zároveň diverzifikujeme venkovní prostředí sídliště ve škále od městského charakteru přes park a aktivní areály po přírodní volné plochy pro lepší čitelnost i využitelnost prostoru.

Veřejný prostor sídliště jsme se snažili animovat již v průběhu projektu, především v iniciační fázi během festivalu Vybíralka 25. Smyslem série akcí ve veřejném prostoru bylo upozornit na fakt, že sídliště slaví 25. výročí svého vzniku a že je vhodné začít přemýšlet o jeho budoucnosti. Ve spolupráci s Prahou 14 Kulturní se uskutečnilo několik úspěšných komunitních akcí, završených tematickou výstavou o historii Vybíralky, které přispěly jak k utužení jádra místní komunity, tak k všeobecné proměně vnímání místa.

Partnerem projektu bylo od počátku kulturní centrum Plechárna, které je součástí řešeného území a jedním z hlavních nositelů volnočasové nabídky sídliště. Prostřednictvím plánovacích setkání s veřejností získalo cennou zpětnou vazbu od místních obyvatel, kterou následně úspěšně zakomponovalo do svých současných aktivit a programové nabídky.

- Podpora komunitního života a sociální soudržnosti

Sídliště jsou z principu převážně obytnou lokalitou, veřejná prostranství a veškeré venkovní prostory tak „slouží“ a budou „sloužit“ především svým obyvatelům. Návrh úprav veřejných prostranství se snaží odpovědět na potřeby běžného života v lokalitě a usiluje o vytvoření nových míst pro setkávání obyvatel různých věkových kategorií. Předpokladem rozvoje společenského života a budování vztahu k místu je to, že se lidé mají kde neformálně potkávat.

V rámci celého projektu jsme se od počátku soustředili na úzkou spolupráci s místními, na zapojení obyvatel a dalších lokálních aktérů do přípravy plánu revitalizace. Díky tomu se podařilo zvýšit obecný zájem veřejnosti o okolí místa, kde žijí, ať už byly konkrétní reakce na aktivitu města a navrhované změny v území pozitivní či negativní.

Základní strukturou Vybíralky, která organizačně zastřešuje všechny místní obyvatele, je síť sdružení vlastníků jednotek (SVJ). Předsedové SVJ také reprezentují soudržné jádro komunity původních obyvatel Vybíralky, kteří se mezi sebou znají a jsou zvyklí společně řešit problémy sídliště. V rámci plánovací fáze patřili někteří z nich přirozeně mezi nejaktivnější diskutéry, hájící své zájmy v území. Pilotní projekt tak poskytl platformu pro společnou komunikaci, čímž nepřímo přispěl k posílení této komunity.

Je prokázáno, že posílením dobrých vztahů mezi obyvateli a radnicí a mezi obyvateli navzájem se zvýší i kvalita života – kde existuje soudržná komunita, kde se lidé znají a spolupracují, tam se žije lépe. Právě síť SVJ jako neformální lokální organizace představuje nejnižší úroveň lokální správy a potenciálního partnera v dialogu s městskou částí a hlavním městem.

A.2 současný stav

A.2.1 Urbanistický charakter řešeného území

Širší vztahy - Vybíralka jako součást sídliště Černý Most

Vnitroblok Vybíralova, tzv. Vybíralka, jak se místní oblast nazývají, a jak se ustálilo v průběhu projektu, je součástí lokality Černý Most.

Z celoměstského hlediska je Černý Most sídlištěm poslední pražské generace. Stavba některých částí probíhala kolem roku a po roce 1989, patrné jsou proto už znaky postmoderny (uzavírání bloků) a také následky uvadajícího hospodaření v rámci komplexní bytové výstavby (zahušťování, zvyšování podlažnosti a změny koncepce v průběhu výstavby).

Z hlediska struktury je Černý Most převážně modernistickým sídlištěm, tj. obytnou lokalitou panelových solitérů v zeleni doplněných nezbytnými objekty občanské vybavenosti. Veřejná prostranství typologicky představují autonomní kategorii charakteristickou kontinuálním plynoucím prostorem mezi rozvolněnou zástavbou.

Černý Most je ze tří světových stran sevřen výraznými prostorovými bariérami. Na severu je ohraničen nadzemním tubusem metra a čtyřproudou komunikací (ul. Chlumecká). Se zástavbou rodinných domů (Hutě, Bažantnice) tak prakticky „nekomunikuje“. Ze západu sídliště lemuje čtyřproudová komunikace Broumarská, čímž jej odděluje od Lehovce. Na východě území pak sídliště uzavírá Pražský okruh. Mezi okruhem a obytnou zónou sídliště postupně vyrostla komerční zóna s několika nákupními objekty obrovského měřítka a celoměstského významu, která se k sídlišti částečně „otáčí zády“. Jižní volný okraj je tedy jedinou hranou, kde na sídliště navazuje příměstská krajina. Rozhraní s krajinou je důležité také proto, že jde zároveň o transformační území, které je z většiny pokryto parcelami určenými k zástavbě.

Černý Most má dvě základní části oddělené centrálním parkem. Černý Most I je nejstarším okrskem na západní straně sídliště v blízkosti stanice metra Rajská zahrada. Dále na východ navazuje Černý Most II členěný na několik výstavbových celků, které jsou od sebe zřetelně – charakterově i fyzicky – odděleny. Přímo na centrální park navazuje tzv. druhá stavba, která je od třetí stavby (tj. Vybíralky) fyzicky odříznuta bariérou ulice Ocelkovy. Nejblíže stanice metra Černý Most se rozkládá tzv. čtvrtá stavba, nejmladší, již ryze postmoderní část sídliště s odlišným typem zástavby přibližujícím se tradiční městské blokové struktuře.

Z hlediska budoucího rozvoje lokality jako celku považujeme za důležité přehodnotit podobu ulice Ocelkova, která tvoří páteř Černého Mostu. Původní myšlenku živého bulváru je v podstatě nemožné, respektive velmi obtížné naplnit. Optimálnějším způsobem rozvoje se proto zdá být vytvoření zelené rekreační osy, která propojí centrální park s dalšími zelenými plochami sídliště a příměstskou krajinou. Zelené rozhraní včetně původního objektu vybavenosti v bezprostředním sousedství Ocelkovy ulice na Vybíralce považujeme za nedílnou součást tohoto území, které by se mělo řešit samostatně v souvislosti s koncepcí celého sídliště.

008 Rozhraní sídliště a krajiny určené k zástavbě

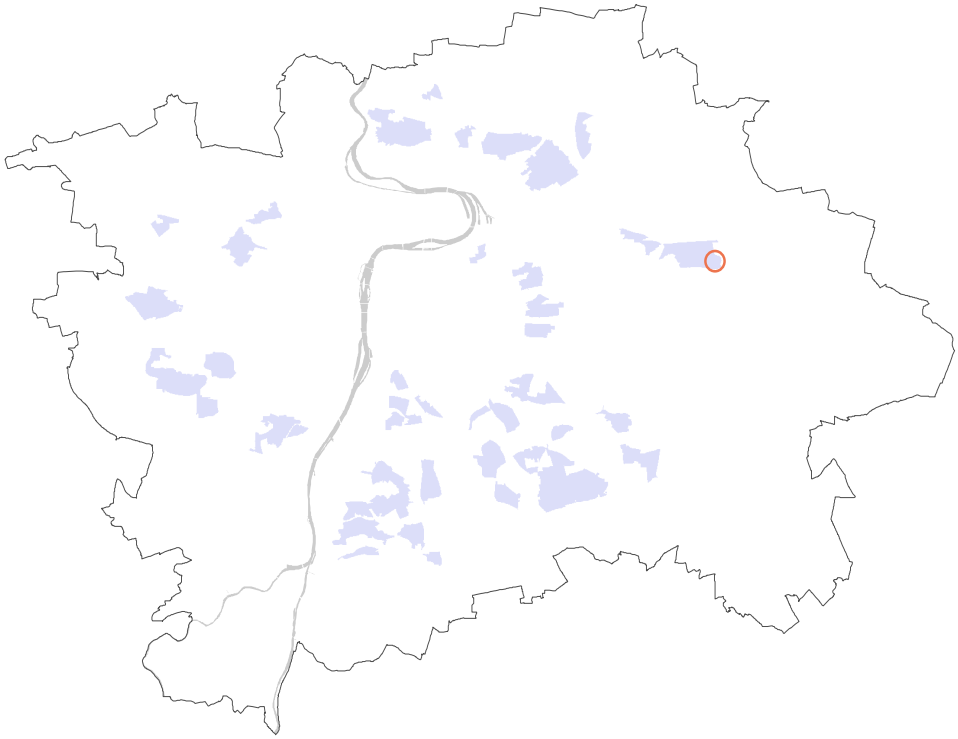

009 Prstenec pražských sídlišť a poloha Černého Mostu v rámci města M 1: 250 000

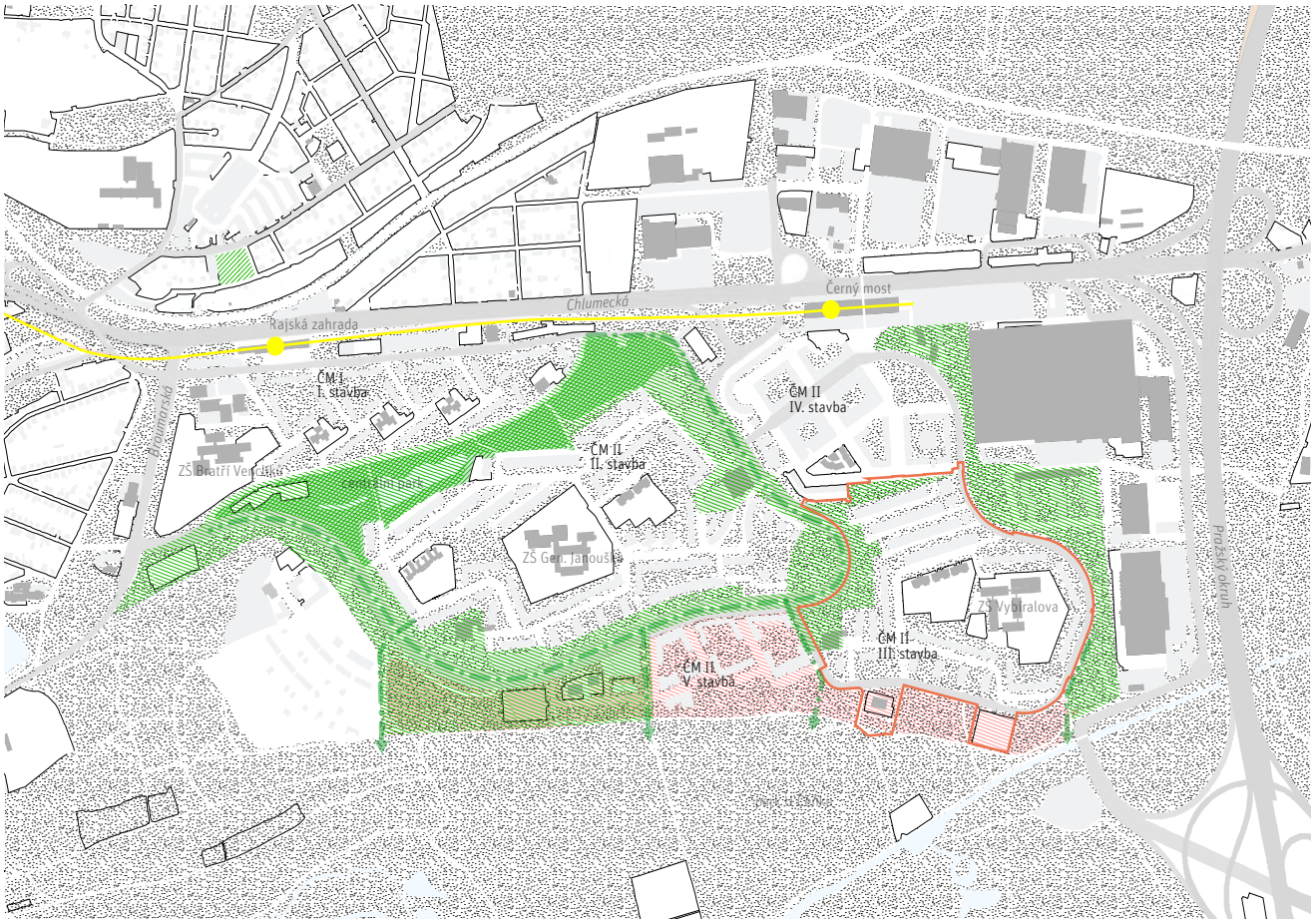

010 Širší vztahy řešeného území M 1: 15 000

Řešené území – vnitroblok Vybíralova a jeho okolí

Oblast nazývaná Vybíralka tvoří jednu ucelenou výstavbovou část, samostatný okrsek, jehož jádrem je ZŠ Vybíralova. Z tohoto důvodu považujeme Vybíralku do jisté míry za nezávislý celek, na kterém je legitimní testovat celostní přístup k revitalizaci sídliště.

Vnitroblok používáme jako „měkké“ typologické označení dominantního urbanistického útvaru řešeného území (s vědomím, že nejde o vnitřní část stavebního bloku definovaného pražskými stavebními předpisy). Vybíralka sice odráží postmoderní tendence architektů 80. let pojmout strukturu sídlištního okrsku jako polouzavřený blok s vnitřním klidovým prostředím, z celkové urbanistické formy je však stále cítit jistá přísnost a rozvolněnost zástavby. Dle autorky koncepce sídliště bylo totiž hlavní ideou vytvoření velkých vnitrobloků, aby *„vznikl pro panelové domy prostor, aby si lidé navzájem neviděli do oken, ale naopak měli pohled do volného zeleného prostoru“*. Do klidného prostředí téměř bez automobilového provozu byly alokovány základní a mateřská škola s jeslemi, vše vybavené velkými chráněnými zahradami.

Vnitroblok v tradiční blokové struktuře 19. století je rubem městské ulice. To na sídlišti neplatí. Typologicky se tak Vybíralka vzdáleně podobá městským blokům stavěným jako jeden celek ve 20. století s vnitrobloky částečně otevřenými a přístupnými z uličního prostoru, obsahujícími komponované společné oddechové prostory. Přesto je zde stále významný rozdíl, a to jak v rozloze, tak i v tom, že kromě komunitní a rekreační funkce v podobě zázemí pro místní obyvatele hraje Vybíralka roli také z hlediska reprezentace (přítomnost institucí) a čilého provozu (skrze vnitroblok proudí frekventované trasy do školy, na metro apod.). Proto je s trochou nadsázky typologicky srovnatelná spíše s venkovskou návsí.

Analogicky k úloze návsi v centru sídla považujeme i vnitroblok Vybíralova za důležitý pro orientaci v místě, pro alokování spontánních i oficiálních komunitních a společenských aktivit. Kromě toho, že může poskytovat bezprostřední zázemí pro sousedské a volnočasové činnosti místních, tak je zároveň formálním těžištěm okrsku sídliště s mnoha fyzickými vstupy a trasami, které skrz něj vedou.

V současném stavu se prostředí vnitrobloku vizuálně příliš neliší od zbytku sídliště. Školní areály dnes zabírají většinu prostoru, pro rekreaci obyvatel se od počátku počítalo spíše s přírodními plochami na jih od sídliště než s trávením volného času uvnitř sídliště. Přitom možnost aktivně využívat bezprostřední parkové okolí domu je do budoucna velkou devízou bydlení na sídlišti.

Sídlištní vnitroblok považujeme za základní kompoziční východisko a potenciál z hlediska využití. Nicméně sám o sobě tvoří pouze část řešeného území. V severní, nejsvažitější, části území se nachází enkláva nízkopodlažní deskové zástavby s trojicí charakterově podobných slepých ulic (Františkova, Fejfarova, Kuttelwascherova). Z jihu na vnitroblok navazují bodové věžáky se dvěma atypickými solitérními stavbami – obytným domem pro handicapované a pavilonem občanské vybavenosti. Na rozhraní sídliště a krajiny se v bývalé kotelně nachází volnočasové centrum Plechárna.

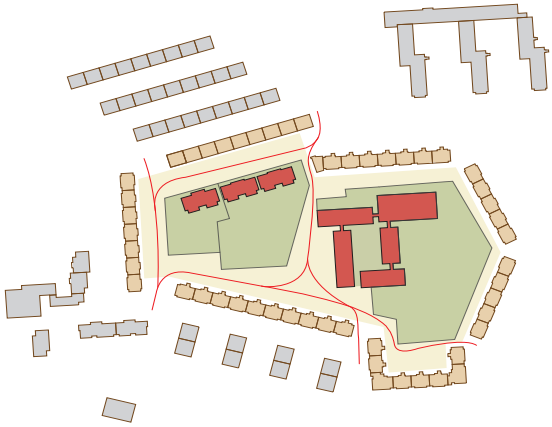

011 Srovnání charakteru sídlištního vnitrobloku a venkovské návsi

012 Výhled z jednoho z bytů na Vybírlace do vnitrobloku na školní areál a dál na jih do krajiny

013 Průhled jedním z drobných „vstupů“ do klidové zóny ve vnitrobloku

A.2.2 Lidé a aktivity na Vybíralce

Sociální struktura a jádro komunity

Z hlediska socioekonomické struktury je lokalita dle demografických údajů o základní sídelní jednotce (ZSJ) poměrně typická pro pražská sídliště, držící se okolo pražského průměru v odchylkách nepřekračujících 2 %.

Pochopení dynamiky komunity místních obyvatel, aktivních občanů a organizací působících v dané lokalitě, je velmi důležitý faktor pro vytvoření vhodného modelu participativního plánování. Aktivní občanské jádro obyvatel sídliště se opírá o generaci původních obyvatel, kteří se do sídliště nastěhovali v době jeho vzniku. Jde o bývalé zaměstnance státního podniku ČKD, kteří zde dostali byty a další starousedlíky, kteří se sem nastěhovali v prvních letech vzniku sídliště. Z této generace „původních obyvatel“ se často rekrutují členové vedení sdružení vlastníků jednotek (SVJ) a bytových družstev (BD) Jsou sice postupně nahrazováni, ovšem stále tvoří podstatnou část předsedů SVJ. Existuje zde tedy silné a poměrně aktivní jádro komunity, o kterou lze opřít participativní plánovací proces, a která může fungovat jako klíčový aktér spolupráce s místní komunitou, což se během participativního plánování potvrdilo.

Dále je důležité zmínit, že v lokalitě byly již před příchodem IPR Praha aktivní některé místní organizace, které pomohly identifikovat a poznat dynamiku místní komunity a staly se nenahraditelnými partnery v participativním plánování. Byli to zejména členové Anthropictures z.s., kteří v lokalitě pracovali jako komunitní koordinátoři. Dále Praha 14 kulturní p.o., příspěvková organizace Prahy 14, která zde provozuje komunitně-sportovní centrum Plechárna a která poskytla produkční zázemí pro organizaci a propagaci plánovacích akcí. S Prahou 14 kulturní úzce spolupracuje také organizace Neposeda z.s., která se také podílela na produkci plánovacích akcí a dále také nízkoprahové centrum Jahoda z.s., které pomohlo umožnit napojení na skupiny obyvatel, které bylo složitější oslovit. Znalost lokality, místních obyvatel a zkušeností s místním úřadem výrazně urychlily vstup IPR Praha do lokality. Pokud se tedy bude v budoucnu plánovat podobný plánovací proces, doporučujeme (pokud možno) výběr lokalit, kde jsou již existující aktivní skupiny obyvatel, neziskovky a komunitní pracovníci, kteří znají lokální komunitu a její dynamiku.

Vybavenost sídliště a volnočasové aktivity

Přímo v klidné části uvnitř vnitrobloku stojí základní škola Vybíralova, která tvoří dominantu sídliště a její předprostor patří k nejikoničtějším prostranstvím na Vybíralce. V budově se nachází také detašované zázemí také Gymnázium Chodovická, náleží k ní rozsáhlý venkovní areál se sportovními hřišti a samostatná výuková produkční zahrada. Sportovní areál ZŠ Vybíralova je v odpoledních hodinách otevřený veřejnosti, resp. místním dětem a mládeži. Vnitřní tělocvičny se využívají pro večerní kroužky nebo pronájmy sportovním klubům a v budově školy sídlí také posilovna pro veřejnost.

Opodál stojí původní trojice mateřských škol s jeslemi, dnes mateřská škola Vybíralova a Jahoda, která v sobě slučuje několik sociálně vzdělávacích služeb - soukromou školku (Jahůdka), rodinné centrum, nízkoprahový klub pro mládež (Džagoda). Mateřské školy mají k dispozici prostorné areály. Zahrada, která přiléhá k Jahodě, slouží jako veřejně přístupné a oblíbené dětské hřiště. Nabídku dětských hřišť pro nejmenší děti doplňuje hřiště „Opavia“ v jihovýchodní části vnitrobloku, které je obecně hodnoceno jako méně povedené. Původně bylo herních plácků na sídlišti vícero (např. mezi ploty školek a SVJ Kpt. Stránského 976-986), ale postupně zanikly s tím, jak odrostla první vlna dětí, nebo byly odstraněny, často na žádost obyvatel.

Z původního vybavení sídliště dožívají pobytové plácky – asfaltované kruhy s lavičkami a pískovišti v jejich středu. Na několika místech jsou již zcela nefunkční, lavičky jsou často v dezolátním stavu. Postupem času se ukázalo, že některé plácky jsou vzhledem k jejich umístění pro pobytové aktivity méně vhodné, naopak na některých místech jsou stále využívané. Pískoviště dnes slouží jako květinové záhony, nebo jako guerilla bylinková zahrádka před domem pro hendikepované.

Co se týče rekreace místních obyvatel, od počátku se počítalo spíš s krajinou s rybníky navazující na sídliště z jihu. Přírodní zázemí hodnotí místní dodnes pozitivně, využívají je ke sportování (cyklistika, běh), k vycházkám a výletům dál na jihovýchod Prahy, kde se nacházejí různé atraktivní cíle. Část tohoto zázemí je nyní tvořeno první dokončenou etapu parku U Čeňku (název je odvozen od nedalekého rybníku), jehož průběh realizace nebyl zcela ideální a projekt tak byl přijímán s určitým odporem a obavami. Nicméně místní si na nový park postupně přivykají a město se snaží nedostatečnou vybavenost parku a jeho poněkud provizorní charakter dále řešit.

Původní obyvatelé Vybíralky s nostalgií vzpomínají na jednoduché kiosky s občerstvením, které se nacházely v docházkové vzdálenosti sídliště, a to buď v osadě u rybníka, nebo u bývalého atletického oválu, v místech, kde dnes stojí obchodní dům IKEA. Pro místní to byly důležité body, kde se neformálně potkávali se sousedy u piva: *„tam byl nádhernej krytej altán,*

dřevěný sedačky, pípa, pochopitelně, před tím venku pískoviště, sedělo se venku, žádné ano prosím, žádnej smoking, žádný pardon, vždycky akorát „sorry vole“, (citace jedné z dotazovaných obyvatelek sídliště). Je patrné, že podobná místa dnes v lokalitě a okolí chybí.

Na sídlišti, a možná k tomu samotný charakter bydlení v zeleni přispívá, se v řešené území nachází velké množství pejskařů, kteří okolní přírodu i prostory uvnitř sídliště využívají k venčení psů. To samozřejmě vzbuzuje určité rozpory mezi obyvateli, kteří si obecně stěžují, že zelené plochy jsou často spíše psí toaletou, než čímkoli jiným. Stejně tak je znát deficit ve vybavení pro psy a jejich majitele ve veřejném prostoru (psí loučky, psí toalety, odpadkové koše na psí exkrementy apod.).

Na rozhraní krajiny a sídliště se v bývalé kotelně nachází komunitní centrum Plechárna, které je provozováno Prahou 14 kulturní, příspěvkovou organizací městské části Praha 14. Nabízí různorodý kulturní program, pravidelné společenské akce nebo zázemí pro sportovní kroužky, a to ve snaze odpovědět na potřeby různých věkových skupin obyvatel. Ačkoliv vstup Plechárny do místní komunity původních obyvatel nebyl z počátku jednoduchý, postupně se i díky snaze jeho provozovatelů, s lokalitou sžilo. S kavárnou a víceúčelovými sály se z něj stalo jedno z center Vybíralky, které je díky programové nabídce a celkovému konceptu i na pražské poměry unikátní. Přilehlý skatepark a vnitřní hala hostí rozrůstající se komunitu „skejťáků“, je lákadlem i pro přespolní, a jedním z důležitých míst setkávání zdejší mládeže.

Co se týče komerční vybavenosti, Vybíralka se nachází v dosahu celoměstsky významného nákupního centra Černý Most (CČM), které bylo jedním z prvních hypermarketů v Praze. V nedávné době proběhla rekonstrukce obchodního centra a plochy, které přímo sousedí se sídlištěm, prošly parkovou úpravou, díky čemuž se dá z Vybíralky do OC dostat kultivovaně. Do té doby se OC k sídlišti „obracelo zády“ a pěší vazby byly pouze neformální (vyšlapané bariérové cesty). Pro mnohé obyvatele je CČM jedním ze středobodů lokality a výhodou bydlení na Černém Mostě.

Přímo na Vybíralce je obchůdků dnes pouze minimum, s největší pravděpodobností proto, že leží v docházkové vzdálenosti od CČM a poptávku po službách saturuje částečně i živý parter domů čtvrté stavby (okolí ul. Maňákova). Mezi drobné prodejny patří kultovní potraviny Max, které jsou zásluhou majitele také významným místem prostorem setkávání místní komunity. Potraviny Max doplňuje stánek s ovocem a zeleninou (tzv. stánek „U Mirečka“) večerka v garáži v ul. Vybíralova a večerka v původním pavilonu občanské vybavenosti v blízkosti ul. Ocelkova. Nabídku v okolí doplňují farmářské trhy na prostranství před vstupem do stanice metra Černý Most a přes Ocelkovu ulici se v místě plánovaného sídlištního centra nachází další provozovny jako restaurace, drogerie, poliklinika, fitness a další.

Typový objekt občanské vybavenosti je totožný s objektem, který se nachází na sídlišti Černý Most v ulici Vašátkova. Koncepce celého sídliště byla původně taková, že Ocelkova ulice s tramvajovou tratí bude tvořit páteř sídliště, proto jsou objekty vybavenosti umístěny do její blízkosti. Koncepce Ocelkovy ulice však zůstala nenaplněna, a tak se zdá, že jsou tyto pavilony v poněkud nelogických polohách, kudy prochází přirozeně minimum lidí. To je možná i jeden z důvodů toho, že objekt, kterému se neformálně na Vybíralce přezdívá „prasečák“, je využitý jen částečně a celkově je ve velmi zanedbaném stavu. Ve spodní části objektu se nachází non stop bar „Tsunami– Ráj piva“, sloužící převážně místním štamgastům.

V části objektu, v tzv. domě zdraví, se nachází ordinace praktického lékaře, gynekologie, stomatologie a veterinární ordinace. Naproti, v ulici kpt. Stránského se nachází atypický panelový dům budovaný jako bydlení pro hendikepované (osoby na invalidním vozíku), uvnitř fungují rovněž další zdravotnická zařízení.

A.2.3 Existující záměry v území

VÝZNAMNÉ ZÁMĚRY DOTÝKAJÍCÍ SE ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ

(výčet všech záměrů - viz C. Analytická část)

Obytná lokalita CANABA

- 5 bytových domů jižně od ul. Bryksova na rozhraní Vybíralky a krajinného zázemí, parkovací dům a dětské hřiště
- tři BD severně umístěné – 5 NP + 1 ustupující, dva BD navazující jižně – 4 NP + 1 ustupující, každý BD má 1 PP
- kapacita: 138 bytových jednotek
- kapacita parkování: garáže v podzemí (70 stání), na povrchu (104 stání), v parkovacím domě (60 stání)
- investor: CANABA Development s.r.o., Štětkova 1001/5, Praha 4
- projektant: PROJECT ISA, spol. s r.o., Markupova 2854/2a, Praha 9
- fáze projektu: DUR

Koordinace s projektem Vybíralka: na základě společných jednání investora a IPR Praha nad styčnými body návrhu, které úzce souvisejí s řešeným územím Vybíralky, proběhne úprava projektu Canaby, aby byl v souladu s plánem revitalizace (úprava plošného parkoviště včetně doplnění do projektu smyčky pro otáčení autobusů veřejné dopravy, úprava parkovacího domu, doplnění a úprava pěších vazeb).

Obytný soubor Černý Most

- bytová výstavba v návaznosti na dokončenou přechozí etapu (r. 2006)
- 8 bytových domů s dostupným bydlením jihovýchodně od Vybíralky na hraně krajiny podél ul. Arnošta Valenty
- objekty I, J, O, P, N, M mají 4 nadzemní podlaží, objekty K, L mají 5 nadzemních podlaží a 1
- podlaží s podzemními garážemi kapacita: 138 bytových jednotek
- kapacita: 200 bytů a 249 garážových stání
- investor: Magistrát hl. m. Prahy; Fond rozvoje sociálního bydlení na území hl. m. Prahy.
- projektant: 4A Architekti s.r.o.
- fáze projektu: DSP

Koordinace s projektem Vybíralka: vzhledem k pokročilé fázi projektu (projekt má schválené stavební povolení) ze společných jednání OSI MHMP a IPR Praha vyplynulo, že alespoň veřejná prostranství budou realizována v detailu v souladu s plánem revitalizace (povrchy, materiály, typy a barevnost osvětlení, závor, sloupků, sadové úpravy a druh mobiliáře apod.).

Rekonstrukce povrchových znaků kolektoru

- optimalizace vzduchotechnických úseků a redukce povrchových znaků na území Vybíralky
- investor: Kolektory Praha, a. s.
- fáze projektu: realizace plánována na 2018–19

Koordinace s projektem Vybíralka: v rámci jednání společnosti Kolektory Praha a.s. a IPR Praha byly vyhodnoceny kolizní body s návrhem veřejných prostranství a následně bylo dosaženo konsenzu v řešenív a způsobu začlenění nezbytných povrchových prvků do prostředí (detailněji popsáno v kapitole A.3.2.4 Technická infrastruktura).

014 Vizualizace návrhu obytné lokality Canaba

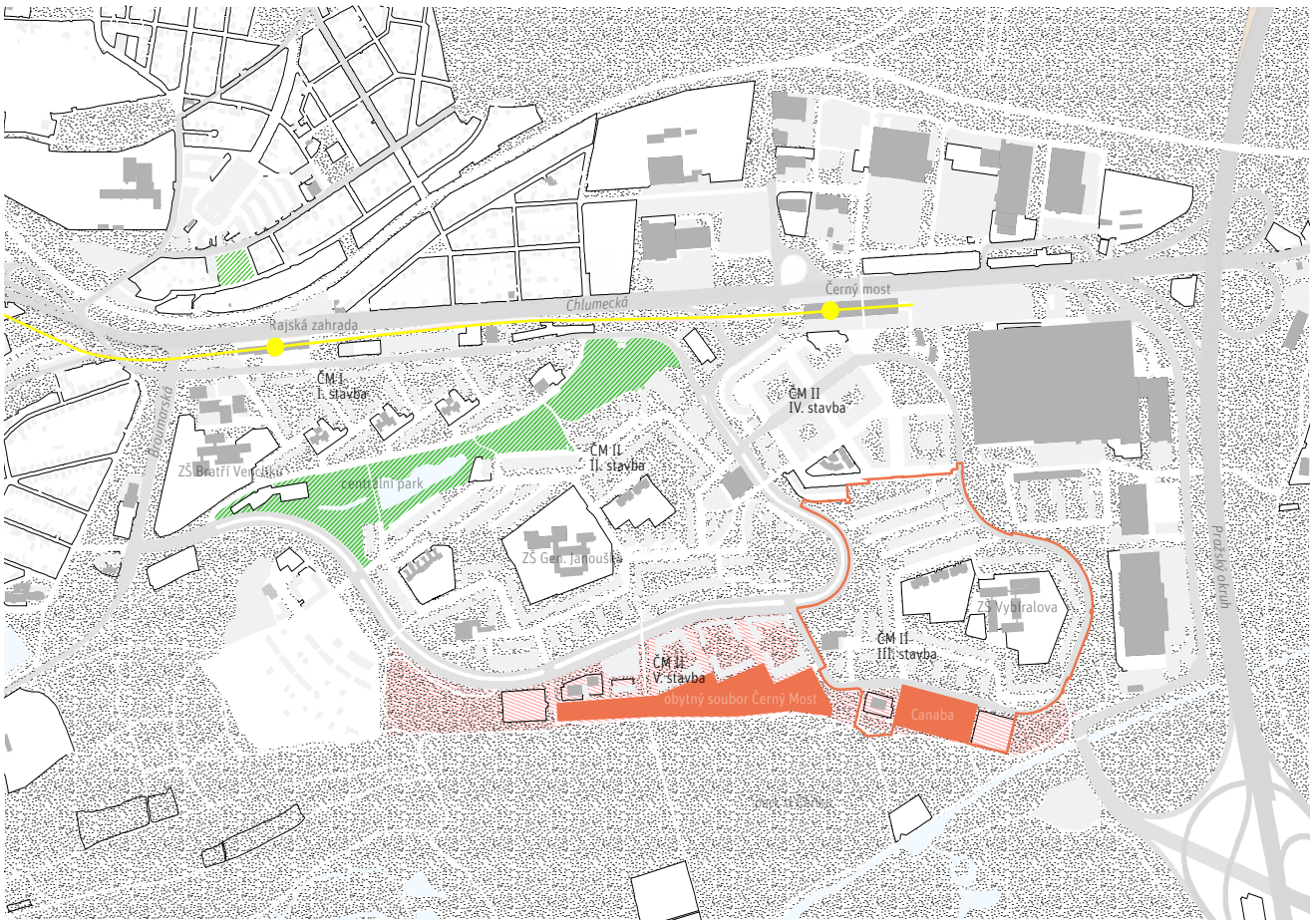

015 Významné stavební záměry dotýkající se řešeného území M 1: 15 000

A.2.4 Fotodokumentace současného stavu

016 Průchod mezi opěrnou zdí v prudkém terénu a panelovým domem

017 Pohled ulicí Vybíralova směrem do krajiny, v popředí prostor, kde plán revitalizace navrhuje jeden z pobytových plácků

018 Jedna ze dvou hlavních pěších tras na metro - chodník plný bariér a husté křoviny, které večer zesilují pocit nebezpečí

019 Ve veřejném prostoru Vybíralky se díky přírodnosti speciálně navrženého domu pro handicapované (vpravo) denně pohybuje velké množství osob na vozíku

020 Kultivovaná obnovená fasáda a zanedbaný předprostor základní školy Vybíralova

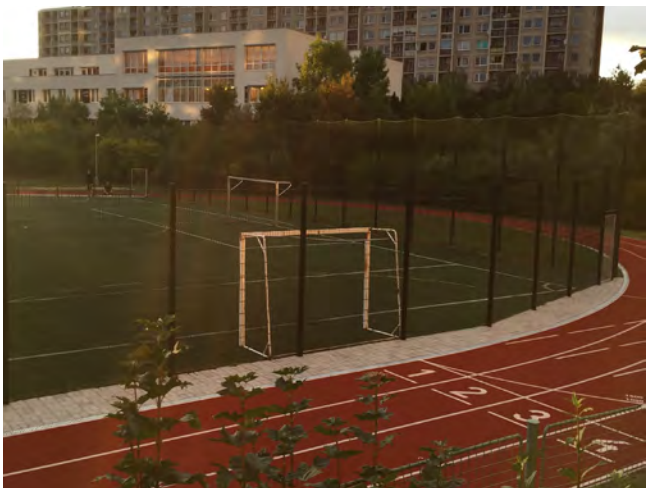

021 Nově rekonstruované sportovní hřiště s atletickou dráhou v areálu základní školy

022 Původní panely ohrazující stanoviště kontejneru postupně dosluhují

023 Hlavní přístupová trasa na Vybíralku směrem od metra - přechod přes ulici Fejfarova po vyšlapané pěšině

024 Podzemní kolektory pro vedení inženýrských sítí se projevují i na povrchu ve formě ventilátorů a poklopů šachet

025 Původní pískoviště rozesetá ve veřejném prostoru dnes slouží jako provizorní záhonky, v popředí torzo lavičky

026 Předprostor mateřské školy a klubu Jahoda, se stanovištěm nádob na tříděný odpad

027 Kolorit sídliště ležícího v blízkosti velkých nákupních center

028 Dětské hřiště Jahoda, na kterém ve slunném odpolední traví v jeden moment čas až 50 dětí

029 Cesta parkem k obchodnímu centru CČM

030 Farmářské trhy u stanice metra Černý Most

031 Piknik maminek v novém parku U Čeňku

032 Jeden z původních pobytových plácků v zanedbaném stavu

033 Potraviny Max

034 Rybník Čeněk (Martiňák), cíl vycházek v krajině za sídlištěm

035 Odpoledne na školním hřišti

036 Neformální aktivity v předprostoru školy

037 Venkovní terasa kavárny v Plechárně

038 Skatepark u Plechárny

039 Aktivity v klubu Džagoda

CČM
park CČM
TS
VVÚ-ETA 4-72
Františkova
Fejfarova
Kuttelwascherova
Bryksova
Vybíralova
LARSEN-NIELSEN 9-
MŠ120
J70
Jahoda
MŠ Vybíralova
ZŠ -
Ocelkova
hřiště
LARSEN-NIELSEN 9-175
Potraviny Max
školní sad
12-134
objekt vybavenosti
PYŠNÁ A RESTAURACE
zdravotní středisko
Kpt. Stránského
LARSEN-NIELSEN 9-260
ATYP 9-100
dům pro handicapované
VVÚ-ETA 10-76
12-79
KRYT
Arnošta Valenty
stavební záměr
- obytný soubor Černý Most
Plechárna
KOTEL
skatepark
stavební záměr
- obytná lokalita CANABA
park U Čeňku
4474/1

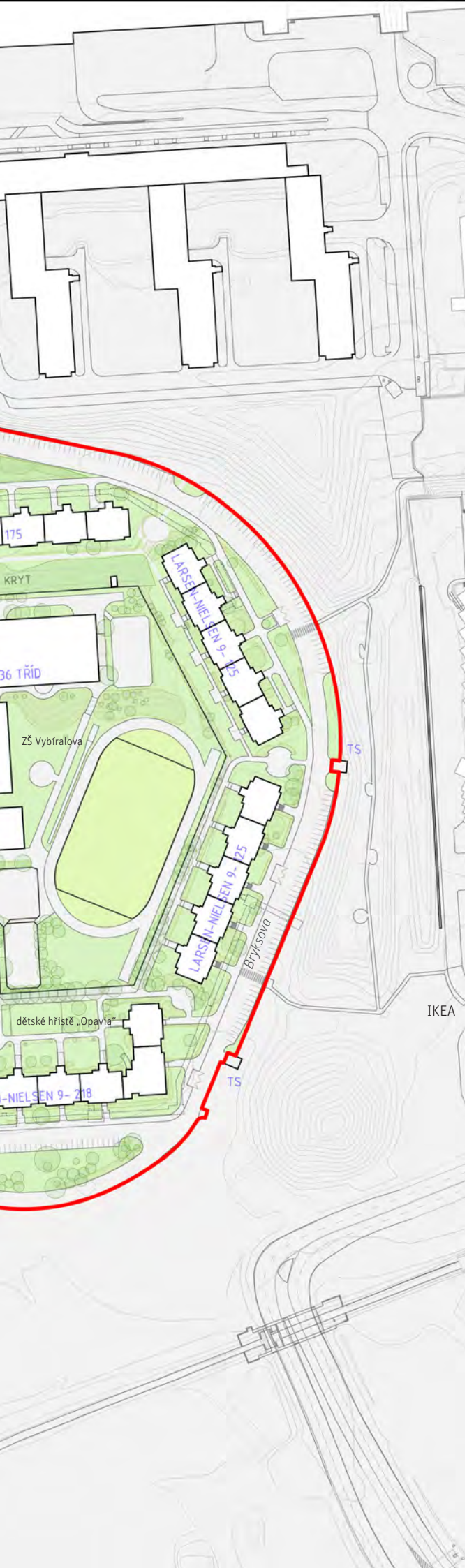

Na mapovém podkladu současného stavu je vyobrazen rozsah řešeného území tak, jak byl vymezen v průběhu iniciační fáze projektu, ve spolupráci s městskou částí, místními institucemi a a občany v rámci participace. Řešené území je ohraničeno ulicemi Bobkova, Ocelkova, Bryksova, v jižní části zahrnuje také areál Plechárny a přilehlých sportovišť a areál parkoviště v ulici Bryksova.Řešené území je v rámci projektu označované jako „Vybíralka" (vnitroblok Vybíralova a jeho okolí).

V Plánu revitalizace se několik výhledových opatření vyjadřuje i k okolním oblastem mimo řešené území, protože zásahy v těchto místech přímo ovlivňují kvalitu života na Vybíralce.

- oplocení areálů
- zelené (nezpevněné) plochy
- stávající keřové skupiny
- stávající strom
- vymezení řešeného území

S

Řešené území 1:2500 **A01**

A.3 **návrh**

A.3.1 Hlavní principy návrhu veřejných prostranství

Veřejná prostranství na sídlišti jsou tvořena plynoucím prostorem, kde se střídají plochy vegetace se zpevněnými plochami parkovišť a komunikací. V připravovaném Metropolitním plánu Prahy je veřejný prostor sídliště zahrnut pod nový pojem „park ve volné zástavbě“. Regulace pro park ve volné zástavbě má být nastavena tak, aby se plochy veřejných prostranství, zůstane-li zachován podíl nezpevněných a zpevněných ploch, mohly kultivovat bez nutnosti změny plánu – a zároveň aby nebyl park ve volné zástavbě ohrožen nežádoucí výstavbou.

Pro dosažení lepší čitelnosti prostředí a následné efektivnější správy a údržby veřejných prostranství sídliště, považujeme za důležité typologicky a hierarchicky diverzifikovat pomocí architektonických a krajinářských nástrojů obtížně uchopitelný a rozsáhlý park ve volné zástavbě na drobnější prostory a prostředí, které lze v prostoru odlišit a pojmenovat.

Při detailnějším zkoumání veřejného prostoru sídliště, je evidentní, že se charakter jeho dílčích částí přirozeně pohybuje na pomezí městského a venkovského (krajinného) prostředí, proto i v návrhu kombinujeme oba principy a nástroje architektonické i krajinářské.

Základní kostru veřejných prostranství na sídlišti určuje síť pěších tras (dynamická složka prostoru), které mají zčásti charakter městský (jsou ulicemi urbanisticky vymezenými zástavbou a provoz všech složek je sloučen do jednoho koridoru) a zčásti mají krajinný charakter (tvoří síť pěších cest v parku). Na pěších cestách pak leží body zájmu a místa zastavení (statická složka prostoru).

1. Hierarchie veřejných prostranství

Lokalitní úroveň reprezentuje to, co má přímou souvislost se sídlištěm jako celkem. Jde tedy o Bryksovu ulici, která Vybíralku dopravně napojuje na sídliště a na město. Plochy zeleného rozhraní včetně objektu vybavenosti pak souvisí s páteří sídliště, komunikací Ocelkova.

Do hierarchické úrovně v měřítku řešeného území (Vybíralka) patří hlavní pěší trasy, místa zastavení na jejich křížení – pomyslné vstupy do vnitrobloku, které nově akcentujeme jako piazzetty/plácky a prostory vázané na významné budovy a instituce, které fungují jako orientační body a centra aktivit.

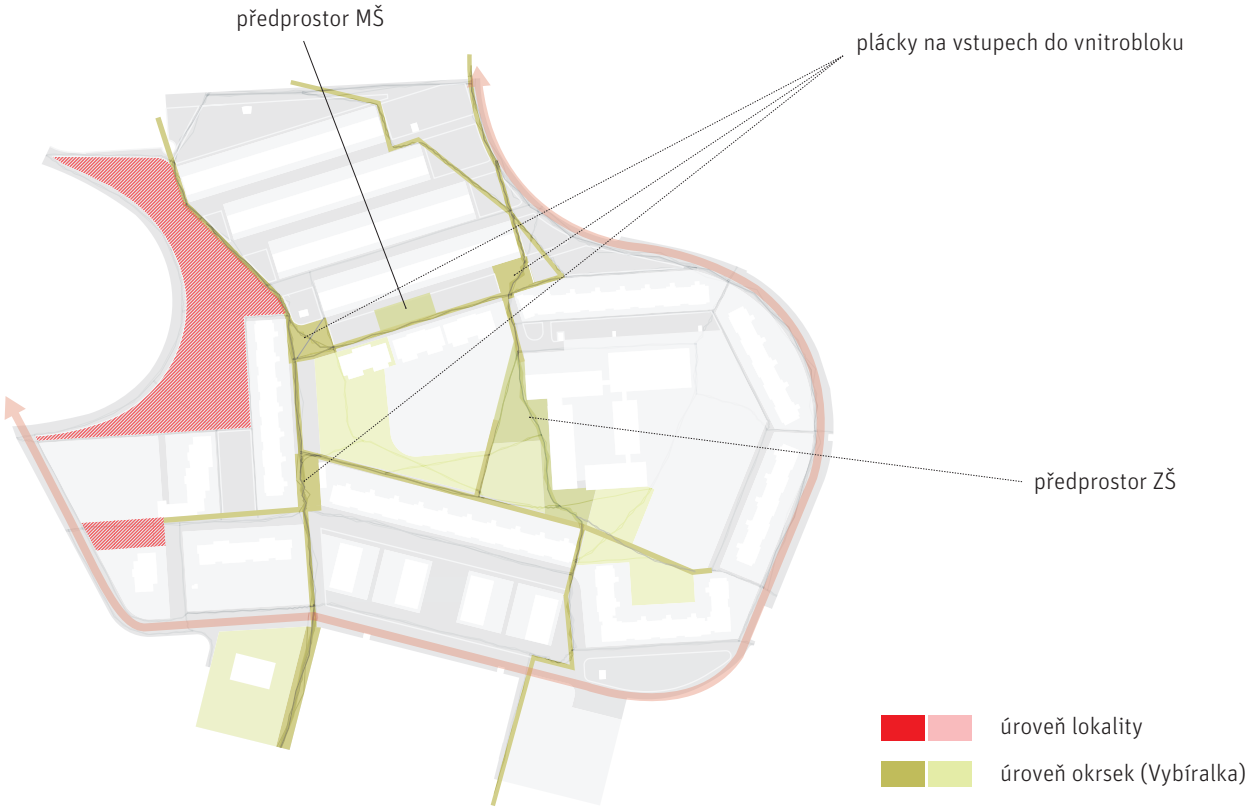

040 Hierarchizace veřejných prostranství v měřítku řešeného území sídliště

Hlavním smyslem odrazu hierarchie ve fyzickém prostoru je vytvořit přehledné prostředí s přirozeně atraktivními ohnisky na frekventovaných trasách a v chráněných areálech.

2. Diverzifikace a typologické členění prostoru

Z plánovacích setkání s místními obyvateli Vybíralky mimo jiné vyplynulo, že lidé si více považují těch prostranství a míst, která jsou uchopitelná a pojmenovatelná, lépe se s nimi identifikují. To lze ilustrovat na jednoduchém příkladu. Velkou hodnotu pro obyvatele má již dnes dětské hřiště u Jahody, a to bez ohledu na to, zda prostor aktivně využívají či nikoliv. Sami odhalují proč. Plot dětské zahrady totiž utváří prostor. Vymezuje místo, které má jasně definovaný účel a odlišuje se tak od zbytku. V takovém prostoru se pak člověk chová intuitivně, ví, co si může a nemůže dovolit, takovému prostoru lze snadno určit správce a režim fungování. Naopak vágní plochy bez jasného smyslu, např. prostranství s travnatým oválem na křižovatce před základní školou, jsou místními považovány za problém, resp. prostor nedořešený, zbytkový, místo vhodné k intervenci.

Veřejný prostor sídliště členíme do jednotlivých typologických kategorií na základě stávajícího charakteru, který posilujeme, a současně optimalizujeme půdorysnou stopu těchto prostorů tak, aby byly čitelnější, využitelnější a usnadňovaly správu a údržbu:

- uliční síť včetně plácků a plošných parkovišť pod stromy – komunikační a reprezentativní (městská) kostra
- volnočasové a vzdělávací areály vázané na instituce – sdílená centra aktivit
- předzahrádky – nejbližší zázemí obytných budov
- volné parkové plochy

041 Diverzifikace (typologie) veřejných prostranství v měřítku řešeného území sídliště

Pomocí obou přechozích principů se vykresluje prostorové členění, které představuje „hrací pole“ a nastavuje mantinely dalšího rozvoje. Nově rozvržená struktura veřejných prostranství – mřížka (urban grid) zajišťuje koordinovaný rozvoj sídliště – není potřeba pokaždé znova vytvářet novou koncepci, ale stačí postupně naplňovat nebo obměňovat náplň jednotlivých polí. Vzniká tak zároveň prostor pro participativní tvorbu dílčích míst, které jsou definovány jen rámcově a možnost postupných úprav a postupného zabydlování.

Příkladem může být vymezení předprostoru základní školy. Přestože se prostranství nezačne rekonstruovat okamžitě, náplň a hranice místa jsou definovány. Lze tedy připravovat studii řešení prostranství jako celku a mezitím v daných prostorových a funkčních mantinelech dělat drobné zásahy, které jsou v souladu s cílovým charakterem místa, například zde umístit kiosek nebo prvky k sezení.

Plynoucí prostor mezi domy je charakteristickým rysem modernistických sídlišť, proto je potřeba najít rovnováhu mezi jeho definováním a dělením na menší prostory a uchováním určité volnosti. Cestou k zachování plynulosti je na Vybíralce, kde na rozdíl od některých jiných sídlišť nepřevládají kontinuální parkové plochy, především posílení prostupnosti a propojení krajiny s interiérem sídliště. Jedním z nástrojů je např. reorganizace ohraničení areálů, jejich zpřístupnění a zprostupnění (více viz kapitoly A.3.4 Bezmotorový pohyb a A.3.6 Aktivity a vybavenost)

3. Doplnění detailu a práce s lidským měřítkem

Sídliště postrádá srozumitelnou škálu měřítek. Velkolepá kompozice panelových bloků je čitelná spíše z leteckého pohledu než z perspektivy člověka. Paneláky samy o sobě nestačí na to, aby utvořily čitelný prostor na sídlišti, resp. prostor, který svírají, měřítkem převyšuje vnímatelný rámec. Co poněkud chybí, je měřítko člověka a detail.

Zejména jde o detail ve smyslu řemeslné preciznosti stavebních částí veřejného prostoru, o doplnění drobné architektury nebo vegetace která může odrážet identitu místa a mít sjednocující efekt. Dále jde o detail ve smyslu přirozeného vyplnění prostoru životem a spontaneitou, drobný sousedský kolorit, který vytváří pocit sounáležitosti s místem, pocit bezpečí.

Oboje má na sídlišti své místo a návrh s oběma principy detailu pracuje - předzahrádky a soukromé zahrady, parter obytných budov nejsou důležité jen pro jejich budoucí uživatele, ale pomáhají zabydlovat veřejný prostor sídliště, v rámci celku představují mikroměřítko (mikrokrajinu).

042 Diverzifikace ploch a střídání různých typů prostředí v otevřeném prostoru - práce s rozhraním, drobnou architekturou a krajinářskými nástroji

043 Kombinace architektonických a vegetačních prvků

044 Sedací hrana chodníku dvě funkčně odlišné části parku

045 Materiál, a provední, které do prostředí přináší jemný detail

046 Ohraničení zelené plochy může mít vícero funkcí

047 Měkký typ rozhraní oddělujícíí dětské hřiště od ostatních ploch v parku ve volně plynoucím prostoru

048 Příklad řešení rozhraní dvou charakterově odlišných ploch

A.3.2 Krajina a zeleň

Krajina sídliště Černý Most

Původní myšlenka sídlišť jako obytných souborů v zeleni stále platí. Tyto celky ve městě hrají díky vysokému množství zelených ploch a vegetace důležitou roli. Poloha sídlišť v okrajových částech města, často v sousedství hodnotných přírodních celků, také představuje spolu s rozvolněnou strukturou příležitost propojit město s příměstskou krajinou.

V prostředí sídlišť se krajina zřetelně neprojevuje pouze přítomností vegetačních prvků, ale často také složitou terénní situací, do které jsou obytné budovy zasazeny. Současně s výstavbou budov však většinou nedošlo k uspokojivému řešení terénní konfigurace, naopak se situace v některých ohledech ještě zkomplikovala tak, jak se to stalo i na Vybíralce (nepropustné navážky, terénní zlomy v místech frekventovaných pěších tras, provizorní nebo technicistní zajištění svahů náročné na údržbu a nepřispívající kvalitě obytného prostředí apod.). Stejně tak je i stávající kvalita zeleně pražských sídlišť diskutabilní.

Jižní okraj sídliště je jedinou hranou, kde navazuje příměstská krajina, konkrétně přírodní park Klánovice-Čihadla, který představuje vysokou přidanou hodnotu života na sídlišti zejména z hlediska možností rekreace, proto je nutné nalézt způsoby jak vnitřní prostředí sídliště na krajinné zázemí fyzicky i symbolicky propojit.

Ani vnitřní parky, vnitrobloky a další zelená prostranství Černého Mostu nejsou dnes čitelně strukturována a propojená do jednoho celku, kterým sídliště je z podstaty. Právě v tomto nedostatku vidíme příležitost sídlištní zástavby obecně. Cílem je naplnit potenciál bydlení v zelení a rozvíjet veřejný prostor sídlišť jako systém zelené infrastruktury.

Potenciál pro Černý Most vidíme v revitalizaci území komunikace Ocelkovy, které by do budoucna mohlo tvořit ústřední lineární park propojující všechny části sídliště jak mezi sebou, tak i s centrálním parkem a navazujícím přírodním parkem.

Již v současném urbanistickém schématu sídliště lze vyčíst přírodě nejbližší plochy na okraji zastavěných okrsků, které je potřeba propojit do jedné zelené „kostry“ s přírodním charakterem a možností rekreačního využití. Důležitým lokálním tématem jednotlivých okrsků je rovněž revitalizace vnitrobloků, které představují bezprostřední zázemí obytných domů. A to jak těch velkých (jedním z nich je Vybíralka), tak i menších vnitrobloků v nejstarší a nenovější části sídliště.

Původní koncepce založení a současný stav zeleně na Vybíralce

V původní koncepci jasně definovaný záměr výstavby přecházející do přírodního parku v reálu není naplněn a sadové úpravy tomuto konceptu odpovídají pouze částečně. Krajinná zeleň oproti původní koncepci na zeleň sídliště nenavazuje.

Po obvodu území je patrná snaha vytvářet prostředí přírodního charakteru použitím skupin stromů ve větších skupinách s důrazem na přirozený dojem s důrazem nejen na rekreační, ale také hygienickou a ochrannou funkci.

049 Krajinné zázemí vybíralky, pohled z vrcholu nově založeného parku U Čeňku směrem k retenční nádrži a rybníku (únor 2016)

Uvnitř území mezi domy a v rámci vnitrobloku se v původním konceptu zeleň stává výrazným kompozičním prvkem využitím alejí, skupin stromů a v blízkosti domů výrazným využitím keřů. Vlivem nevhodné modelace terénu, konfliktů s technickými prvky a pozdějších nahodilých výsadeb však zeleň působí (kromě několika stávajících alejí) rozdrobeným dojmem bez ucelené koncepce a funkčního členění.

Skladba zeleně odpovídá době založení před 25 lety s preferencí domácích nebo zdomácnělých druhů listnatých a jehličnatých stromů (borovice, dub, bříza, habr, lípa, javor, jasan apod.). Nízkou zeleň tvoří listnaté, jehličnaté a stálezelené keře. Stromy vzhledem k mladému věku ještě nedosáhly plného vzrůstu, ale v důsledku zanedbání pěstební péče se výrazně zkrátila jejich perspektiva. Naopak keřové patro již dosáhlo stádia dospělosti a svůj estetický účinek pozvolna ztrácí. Je tedy na co navazovat, nutné kácení však zároveň uvolňuje ruce pro zakládání nových vegetačních prvků.

Vlivem nedostatku kvalitní výsadbové péče v začátcích sídliště a dlouhodobou absencí koncepce rozvoje zeleně působí přebujelé (keřové) porosty neprostupně, nepřehledně a kumuluje se zde nepořádek. To u místních obyvatel způsobuje pocit nebezpečí a sníženou schopnost identifikace s prostředím.

Role krajiny v obytném prostředí sídliště

Současné požadavky na zeleň ve městech jsou reprezentovány tzv. ekosystémovými službami, což jsou funkce, které by krajinné prvky měly poskytovat. Zeleň není důležitá jen z hlediska estetiky a zajištění environmentálních funkcí, hraje i prostorotvornou a sociální roli. Všechny vegetační prvky, zelené plochy a parková prostranství na Vybíralce poskytují nebo by měly poskytovat následující služby:

- Zlepšování mikroklimatu
- Omezení prašnosti
- Pohlcování hluku
- Zadržování vody
- Zlepšování kvality půdy
- Pohlcování CO^2, výroba kyslíku
- Biodiverzita (zázemí živočichů)
- Estetika a prostorotvornost
- Rekreace
- Vzdělávání
- Symbolická hodnota (paměť místa)
- Prevence eroze (stabilizace svahů)
- (Produkce potravin)

050 Příklad vegetačního pásu na parkovišti

051 Příklad použití nízkých keřů

Nové sociální funkce zeleně v prostředí sídliště

Aktivní pohybová rekreace a odpočinek v přírodě nejsou jedinými způsoby trávení volného času ve venkovním prostředí. Je třeba věnovat pozornost i činnostem praktickým (kutilství, zahrádkaření, zájmové kroužky), kulturním a uměleckým, sociálním (sociální vztahy), ale i vzdělávacím (samostudium, školy, kurzy), které lze vhodným návrhem venkovních zelených ploch podpořit.

Základní přístup

Základním přístupem návrhu (úprav) krajinné složky Vybíralky je zachovat a podpořit prostředí přírodního charakteru. Novým členěním a hierarchizováním veřejných prostranství, optimalizací stávajícího využití, zavedením nových funkcí a s tím souvisejícím definováním intenzity údržby se dosáhne vyšší kvality zeleně a udržitelnosti krajiny na sídlišti.

Zeleň je zároveň nástrojem k dotvoření kompozice prostranství a zvýšení jejich rekreačního a pobytového potenciálu.

Diverzifikace ploch zeleně (typologie)

Nespornou předností Vybíralky je nedaleké přírodní zázemí. Pro pohodlné bydlení v zeleni je ale třeba, aby prostor vybízel k pobytu i v bezprostřední blízkosti domů. To neznamená komfort jen pro seniory a rodiče s malými dětmi, ale v kombinaci s nabídkou vhodných aktivit také pro všechny ostatní. Přítomnost lidí ve veřejném prostoru ve svém důsledku zvyšuje jeho bezpečnost.

Zeleň jako taková by měla doplňovat rekreační funkci ploch veřejného prostoru a podtrhovat jeho diverzifikaci – členění na čitelné a uchopitelné prostředí, na srozumitelné jednotky, mezi kterými panují vzájemné hierarchické vztahy.

Funkční rozdělení prostoru by mělo jít ruku v ruce s rozdílnou intenzitou údržby zeleně. Plán péče rozdělí plochy zeleně dle významu do intenzitních tříd (orientačně vuz schéma A03), které definují pracovní operace a jejich četnost v průběhu roku. Diverzifikace prostoru pomůže také ke zvýšení identifikace obyvatel s prostředím tak, aby za “svůj” nepovažovali pouze prostor za prahem domu, ale i venkovní prostor, kterým denně procházejí.

Stromořadí

V současném stavu jsou stromořadí v centrální části vnitrobloku. Lipová stromořadí vedoucí podél komunikace v jižní části a podél plotu dětského hřiště, která slouží především jako pohledová bariéra oddělující veřejný prostor od oken obytných domů. Třetí stromořadí je tvořeno sloupovitými topoly a člení vnitroblok opticky na dvě části. V jižní části území za domem Kpt. Stránského č. 956 – 963 je ještě čtvrté krátké stromořadí javorů stříbrných. V okolí domu v Bryksově ulici č. 939 – 945 je několik ploch založených formou zahuštěných porostů u kterých se pravděpodobně počítalo s pravidelnou probírkou výplňových dřevin.

Přínosy vzrostlých stromů, zejména jejich schopnost stínit a ochlazovat prostředí a kompenzovat tak negativní důsledky rozlehlých zpevněných ploch značně převyšuje jejich negativní vlivy v podobě opadu listí, plodů a jiných nečistot. Proto do ulic Vybíralova a Kapitána Stránského doplňujeme stromořadí jako urbanistický element, který kompozičně akcentuje ulici (rytmus, linearita), která díky odstupu domů jinak působí neuceleně, nečitelně.

052 Vzdělávací funkce zeleně - veřejně přístupný sad základní školy, na jehož realizaci i následné péči participují místní žáci; ovoce se zpracuje v kuchyni místní školní jídelny (Kiezpark Fortuna na sídlišti Marzahn-Hellersdorf, Berlín, DE)

Stromořadí vytváří zelené osy důležité pro orientaci v prostoru sídliště. Stromy v ulici přinášejí příjemné mikroklima, stín a nový zážitek z prostoru. Hrají důležitou roli jako typický prvek charakterizující Vybíralku (případně sídliště, budou-li se druhově opakovat i v jiných částech Černého Mostu), proto navrhujeme jednodruhová stromořadí ve vzdálenosti 7 metrů od fasády v ul. Kapitá.na Stránského a 12 až 14 m od fasády v ulici Vybíralova (optimum je 4–6 m v ulicích šířky 18 m).

Pro stromořadí je potřeba vybrat taxony, které snáší zhoršené stanovištní podmínky ve městě s ohledem na to, aby příliš nezastiňovaly byty v přilehlých panelácích. Jde o taxony s průběžným terminálem, které svým vzrůstem umožní postupné vyvětvování kmene na cílovou výšku, která je nad vozovkou min. 4,5 m a nad chodníkem 2,5 m a které svou velikostí vhodně doplňují měřítko ulice. Doporučené taxony jsou např. Fraxinus angustifolia 'Raywood', Fraxinus pennsylvanica 'Summit', Alnus x spaethii 'Spaeth', Acer platanoides 'Eurostar', popř. menší a kompaktnější Acer campestre ‚Elsrijk', Alnus cordata apod.

Vzdálenost (spon) vysazovaných stromů musí odpovídat světlosti a cílové velikosti koruny vybraného taxonu. Pro úspěšnou realizaci uličního stromořadí je zásadní dodržování norem a doporučení týkajících se přípravy stanoviště a výsadby rostlin (maximálně zvětšit prokořenitelný prostor v místě výsadby, jeho propojení s dalšími prokořenitelnými prostory, použití minerálních a strukturálních substrátů apod.). Neméně důležité je nezanedbat ochranu kořenového prostoru a kmene před mechanickým poškozením a zhutněním půdy (např. ochrana proti parkování) a rozvojovou a udržovací péči vysazených rostlin.

Vegetační prvky doprovázející objekty hospodaření s dešťovou vodou (HDV)

Propojení vodohospodářského účelu se zelení působí synergicky a přináší řadu pozitiv zejména v oblasti zvýšeného komfortu bydlení, včetně zlepšení celkového klimatu a snížení prašnosti apod. Cílem opatření je nejen hospodařit s dešťovou vodou, ale využít zasakovací pásy a průlehy jako kompoziční a okrasné prvky prostoru sídliště, které zpříjemňují prostor, změkčují charakter ulice a v neposlední řadě doplňují detail lahodící oku.

Zasakovací pásy a průlehy budou osázeny vlhkomilnými trvalkami a travinami, které vytvoří dojem kvetoucí louky a podpoří přírodní charakter ulice. V exponovaných místech je vhodné vytvořit kompozice za použití štěrkových polí a solitérních kamenů, které přidají prostoru na estetické kvalitě a zároveň mohou sloužit jako neformální herní prvek. V místech, kde jsou požadované nejnižší náklady na údržbu, zasakovací pásy tvoří luční trávník (popř. v kombinaci se štěrkovými poli), který se bude několikrát ročně sekat. Druhy rostlin se vybírají na základě jejich odolnosti ke specifickým stanovištním podmínkám a jejich dlouhověkosti. Pro podporu biodiverzity v lokalitě je vhodné použití domácích druhů rostlin v maximální možné míře.

Vegetace by neměla být náročná na údržbu, ale je potřeba zajistit intenzivnější úklid jako např. vybírání odpadků (resp. dle potřeby).

Zelená rozhraní

Obdobnou roli přímo nespojenou s objekty HDV mají tzv. zelená rozhraní – pásy zeleně, které zjemňují přechod mezi chodníkem a oplocením areálů Jahody a mateřské školy, a druhotně také vytvářejí žádoucí vizuální odclonění těchto ploch za plotem. Tyto plochy je možné pojednat atraktivně jako např. trvalkové záhony nebo nízké volně rostoucí živé ploty.

053 Trvalkový pás, který definuje rozhraní mezi jednotlivými plochami veřejných prostranství a dodává příjemný detail

054 Vegetace objektů hospodaření s dešťovou vodou - vsakovací průleh, do kterého je svedena voda ze zpevněných komunikací

Parkoviště pod stromy

Stromy, vegetační dělicí a odvodňovací pásy a propustná zatravňovací dlažba jsou navrženy z důvodu snížení negativních důsledků parkovišť jako míst, kde se koncentrují automobily a s nimi spojená prašnost, exhalace, neestetické vizuální působení apod. Cílem je nenásilná integrace parkovišť do prostředí, zlepšení celkového mikroklimatu, dosažení vizuálně přívětivého (jak v dálkových pohledech, tak z perspektivy chodce v místě) a prostupného prostředí. Rastr vegetace pomáhá organizaci parkování a zajištění přirozeného odtoku srážkových vod (místo navyšování zpevněných nepropustných ploch).

Stromy je potřeba vybrat s důrazem na to, aby nepůsobily zbytečnou újmu majitelům aut v podobě padajících plodů apod. Vhodné jsou druhy podobných parametrů jako doporučované pro uliční stromořadí. Seznam je možné rozšířit o taxony většího vzrůstu (zejména pro parkoviště sousedící s parkem U Čeňku) jako např. Acer pseudoplatanus (např. kultivar 'Zeewolde'), Quercus palustris nebo druhy, které mohou být součástí zasakovacích pásů jako např. Betula nigra, Quercus palustris apod. Stromy budou vysazovány ve větších jednodruhových skupinách pro zajištění estetické kvality a požadovaného zapojení korun. Doporučené taxony odkazují na tradiční výsadbu v sídlištích a přírodě blízký ráz okolní krajiny, ale zároveň splňují i požadavky na náročnější stanovištní podmínky, jako je znečištění a zasolení.

Pásy zeleně, které slouží především k ohraničení parkoviště a zlepšení mikroklimatu, budou osázeny kombinací travin nebo nízkými volně rostoucími živými ploty.

Ohledně trávníku v zatravňovacích dlaždicích – klíčové je osadit kvalitní typ dlaždic, které poskytují komfortní chůzi i osobám se sníženou schopností pohybu a zajistí trávníku dobrou kondici. V tomto kontextu je také důležité zajistit kvalitní realizaci, a to pokládku dlažby.

Parkové plochy

Po obvodu území je již v původní koncepci patrná snaha vytvářet prostředí přírodního charakteru použitím stromů ve větších skupinách s důrazem na přirozený dojem, na rekreační, ale také hygienickou a ochrannou funkci. V parcích typologicky nejvíce odpovídajících tzv. klasickému komponovanému parku (anglický park) je vhodné pracovat s extenzivnějšími, přírodě blízkými plochami, lokálními biotopy, loukami, ale také atraktivními pobytovými slunnými trávníky.

Důležitá je širší prostorová souvislost těchto zelených ploch. Park po zrušení parkovišť při východní straně sídliště (u ulic Františkova, Fejfarova a Kuttelwascherova) fyzicky i pocitově propojí Vybíralku s parkem CČM na protější straně Bryksovy ulice, úpravy parku – dosadba stromů a výsadba nové nižší vegetace – by proto měly vizuálně odpovídat podobě parku CČM. Přírodní plocha na druhé straně Vybíralky – park Ocelkova – zase prostorově souvisí s pahorkem za Ocelkovou ulicí a celkovým řešením Ocelkovy ulice, páteře Černého Mostu.

Park Ocelkova je v současném návrhu koncipován zatím jako základní „kostra" parku budoucího, mantinely rozvoje jsou určeny definicí cestní sítě, terénní konfigurací a stávající vegetací. Parky budou předmětem navazující podrobnější krajinářské studie, která určí konkrétní podobu dílčích částí a program (kde budou místa pro posezení, vyhlídky, průhledy, louka apod.). Obecně se dá říct, že z hlediska rekreace by měly nabízet to, na co jsou už dnes místní zvyklí a co neumožňuje vnitroblok, ale volná krajina (tj. venčení psů, sáňkování apod.). V plánu revitalizace zatím navrhujeme pouze postupný rozvoj – zejména kultivaci stávající vegetace pomocí dílčích pěstebních opatření (určených studií a plánem péče)

055 Zasakovací průleh v prostředí obytné lokality (sídliště Ivry, Evreux, FR)

056 Využití přírodních prvků a vegetace v rámci dětského neformálního hřiště

s cílem eliminovat nepříjemná zákoutí, zvýšit přehlednost a dokomponovat volné otevřené plochy. Park také nabízí prostor pro dočasné intervence s cílem otestovat obytnou kvalitu. Vzhledem k tomu, že se nachází ve svahu, který by v rámci úprav cestní sítě měl navíc projít zásadní úpravou, je potřeba, aby byl navržen odpovídající způsob stabilizace svahu.

Zeleň volnočasových a vzdělávacích areálů

Důležité je zachovat hodnotné stromy a skupiny stromů, které kompozičně vyhovují prostorovému uspořádání a programové náplni jednotlivých ploch. Stávající stromy jsou nositeli paměti místa, důležitým aspektem je zachování kontinuity – i během přestavby areálu a těsně po ní tu budou vzrostlé stromy (nikdy zde nebude holá plocha).

V areálech lze přirozeně navrhnout zeleň se zvýšenými nároky na údržbu, vždy zde bude vyšší ochrana zeleně (dohled správce – kustoda areálu, denní údržba).

Vegetační prvky v areálech hrají velkou roli z hlediska dotvoření kompozice i programové náplně prostoru, jde zejména o výsadby solitérních stromů, skupin stromů, skupin keřů, trvalkových záhonů a jejich kombinací. Měly by vytvářet příjemné a útulné mikroprostory (pro posezení ve stínu, dětskou hru apod.), proto je charakteristické drobnější měřítko, střídání intimnějších a otevřených prostorů, vyšší druhová diverzita.

Důraz by měl být kladen na vzdělávací funkci zeleně a vodohospodářských opatření. Toho lze dosáhnout např. cílenou interaktivitou – zřízení vodních prvků jako např. dešťové zahrádky, popřípadě může být zeleň přímo součástí hřiště / herní plochy (podněcování dětské fantazie, děti se již v útlém věku seznamují s přírodou), smysluplné jsou též edukativní cedule apod. V rámci areálu si také můžeme dovolit umístění různých forem záhonků pro zahrádkaření (kroužky, školní předmět, pronájem nadšencům apod.), jaké se již objevily na Plechárně, nebo alokovat prvky typicky venkovské krajiny – např. sad u Plechárny, které zobytňují prostor a nabízejí alternativní prostor k rekreaci.

Vegetační prvky budou přirozeně izolační (tlumení hluku ze sportovišť a dětských hřišť) zejména vůči obytným domům. ze strany bytových domů.

V rámci podrobného prostorového návrhu těchto ploch není vyloučeno využít také drobné terénní modelace (hra, atraktivita, pestrost prostředí).

Předzahrádky

Tyto prostory přímo souvisejí s obytnými domy, proto má jejich podoba velký vliv na kvalitu bydlení. Už dnes je pro tyto plochy typická vysoká angažovanost místních obyvatel, kteří požadují poměrně poctivou péči ze strany městské části. Zároveň se zde vyskytují sympatické guerilla zahrádky i stromy (někdy v nevhodných polohách) vysázené místními obyvateli, které dnes již nemusí vyhovovat.

Do budoucna se předpokládá převedení těchto pozemků do péče obyvatel (SVJ). Předzahrádky jsou tedy prostorem, který může nabývat různých podob a na kterém se mohou místní realizovat (květinové záhony, zahradničení), přesto je ale důležité, aby Design manuál (viz akční část plánu revitalizace - opatření č. 8) jako příručka pro místní obyvatele (SVJ) v rámci příslušné kapitoly mimo jiné nastínil:

- jaké typy stromů a vegetace jsou do tohoto prostoru vhodné (např. vzhledem k prostorovým parametrům, funkci

057 Dočasná komunitní zahrada na sídlišti - vzdělávací prostor a místo setkávání (Spielfeld, sídliště Marzahn-Hellesrdorf, Berlín, DE)

058 Práce s terénem na sídlišti - modelované kopce inspirované původní krajinou (sídliště Marzahn-Hellersdorf, Berlín, DE)

odvádět vlhkost).

- jak daleko by měly být stromy sázeny od fasády, aby neměly nestínily obyvatelům spodních pater.
- principy výsadby a péče o živé ploty, zelené fasády.
- závazné požadavky týkající se především rozhraní předzahrádky a veřejného prostoru (např. výška a charakter oplocení) s cílem zajistit určitou kultivovanost prostoru a kompoziční jednotnost

Definování přírodě blízkých ploch, biotopů

Do prostředí sídliště patří i plochy přírodě blízké až ekologické, které mají vzdělávací charakter a přispívají biodiverzitě prostředí. Při jasném definování nebudou tyto plochy vypadat v očích obyvatel jako znečištěné a neprůhledné (se všemi konotacemi), ale naopak jako místa s přidanou hodnotou. Mohou se stát součástí parkových ploch a v uměřené míře i volnočasových areálů.

Obecné principy nové výsadby ve vztahu ke stávající zeleni a k charakteru prostoru

Zásadní je dobré prostorové umístění a výběr rostlin odpovídající stanovištním nárokům s ohledem na potenciální tlak obyvatel užívajících veřejný prostor, na množství návštěvníků. Předpokladem pro úspěšné založení vegetačních prvků je kromě kvalitní přípravy stanoviště i následné zabezpečení rostlin proti vandalismu a mechanickým vlivům.

Druhová skladba by měla respektovat stávající zeleň a strukturu krajiny, cizorodé druhy lze v odůvodněných případech používat, pokud rostliny v daných podmínkách porostou a pokud bude zajištěna příslušná péče.

Návrh zeleně by měl zohledovat velké měřítko domů a pohled pěších z parteru. Je možné pracovat s ozeleněním fasád, převedením pozornosti na jiný dominantní prvek, žádoucím prvkem jsou skupiny stromů, slunečné travnaté plochy, detaily multifunkčního mobiliáře, herní a vodní prvky integrované do veřejného prostoru.

Pozornost je třeba věnovat možným konfliktům s požadavky např. na dopravní bezpečnost (šířkové uspořádání, rozhledové trojúhelníky apod.), s prostorovými normami inženýrských sítí, požadavky občanů na oslunění a výhledy z oken, s negativním působením kořenového systému, alergickými reakcemi lidí na určité druhy dřevin či s požadavky na ekologickou funkci zeleně (např. odchytávání prachu a protihluková bariéra).

059 Reference možného rozvoje parku podél ulice Ocelkova - rozdělení na sečené pobytové plochy a louku (Vallon park, Lyon, FR)

060 Příjemná kombinace stromů, nízké popínavé vegetace a trávníku je alternativou keřových porostů

061 Parkování pod stromy (sídliště Märkisches Viertel, Berlín, DE)

062 V prostoru jasně vymezený biotop patří i do obytné lokality (sídliště

063 Příklad řešení a vymezení soukromých předzahrádek (obytný dům, Vídeň, AT)

zelené propojení
Park před CČM -
Park U Čenku
přírodě blízká
vegetace
+ objekt HDV
planter
porosty
porosty
Charakter ploch jako
park před CČM
přírodě blízká
vegetace
porosty
přírodě blízká
vegetace
porosty
přírodě blízká
vegetace
přírodě blízká
vegetace
stabilizační funkce
porosty
stabilizační
zeleň
přírodě blízká vegetace
stabilizační funkce
pobytová
louka
přírodě blízká
vegetace
stabilizační funkce
Charakter ploch řešit
v kontextu celého parku
Ocelkova
porosty
stabilizační
zeleň
porosty
objekt HDV
objekt HDV
zelené
rozhraní
porosty
stabilizační
zeleň
přírodě blízká
vegetace
+ objekt HDV
objekt HDV
porosty
Sad - městské
zemědělství
objekt HDV
objekt HDV
(planter)
objekt HDV
(sad)
porosty
přírodě blízká
vegetace
Ovocný Sad
porosty
porosty
přírodě blízká
vegetace
zelené propojení
Park Ocelkova -
U Čenku
zelené propojení -
Park U Čenku
Doplnění parku U čenku :
Městské zemědělství
pastviny
přírodě blízká vegetace
Celoměstský systém
zeleně, dle PÚP 1999
zelené propojení
Park před CČM
Park U Čenku

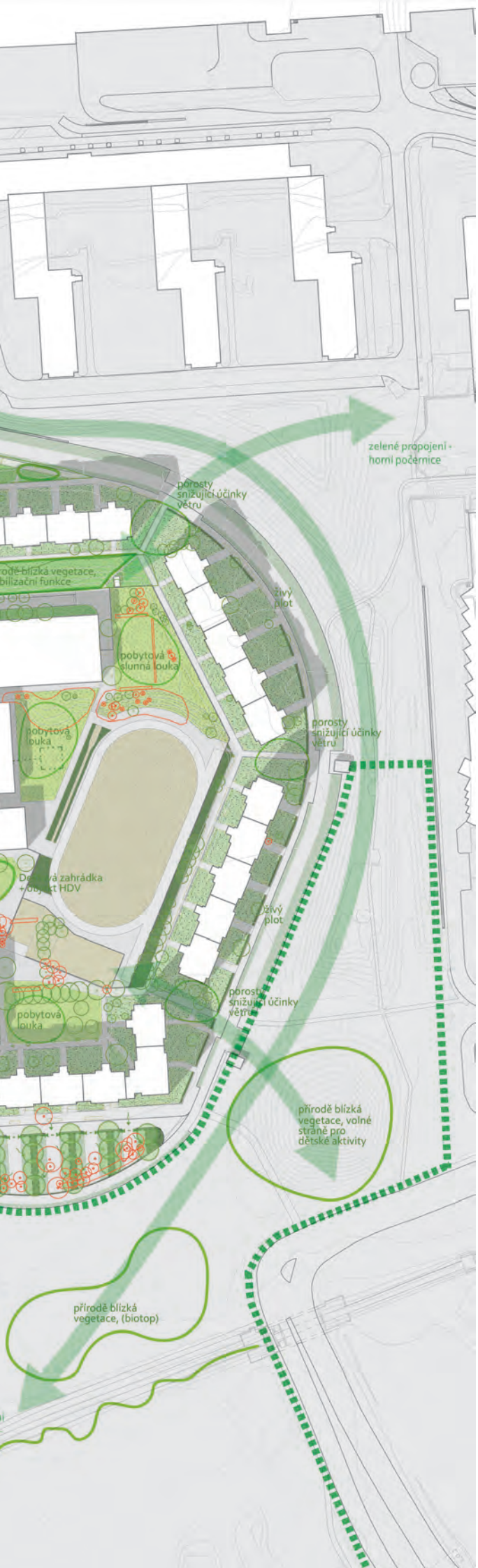

Stávající stav

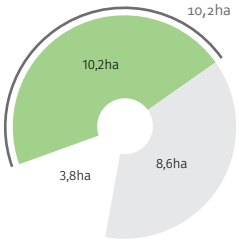

- zastavěné plochy
- stávající plochy zeleně
- zpevněné plochy

počet stromů: 1126

počet stromových skupin: 25

počet keřových skupin: 420

plocha řešeného území celkem: 22,6ha

Navrhovaný stav

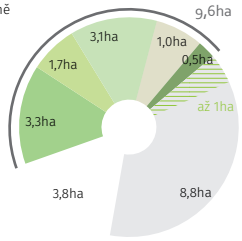

- zastavěné plochy
- stávající plochy zeleně
- plochy zeleně v areálech
- předzahrádky
- polopropustné povrchy
- zelená rozhraní
- zpevněné plochy
- nezpevněné části komunikací

počet stromů: 1373

počet stromových skupin: 25

počet keřových skupin: 321

- Nové konstrukce (schody, pobytové schody, zídky)
- Obruby hrany (výškový rozdíl)
- Hrany (v úrovni)
- Zpevněný povrch
- Polopropustný povrch
- polopropustný povrch parkovišť
- Schody
- Nový strom

- první etapa kácení stromů a keřových skupin
- zelené rozhraní - traviny, trvalky
- extenzivní park
- zeleň v areálech
- předzahrádky bytových domů
- prostor pro interaktivní umělecká díla
- objekty hospodaření s dešťovou vodou doplněné vegetací
- návrh plochy s přírodě blízkou vegetací, přírodě blízkými objekty hospodaření s dešťovou vodou
- návrh plochy s výrazným sadovnickým prvkem (porosty, skupiny stromů, izolační zeleň, stabilizační zeleň, louky, sady)
- ÚSES, celoměstský systém zeleně dle platného územního plánu
- návrh zelené infrastruktury, zelená propojení lokálních i významných zelených ploch

S

Schéma krajinné infrastruktury 1:2500 A02

přírodě blízká vegetace + objekt HDV planter
porosty
porosty
porosty
přírodě blízká vegetace stabilizační funkce
přírodě blízká vegetace
porosty
porosty stabilizační zeleň
přírodě blízká vegetace stabilizační funkce
přírodě blízká vegetace
pobytová louka
přírodě blízká vegetace stabilizační funkce
přírodě blízká vegetace
porosty stabilizační zeleň
porosty
objekt HDV
objekt HDV
zelené rozhraní
porosty stabilizační zeleň
přírodě blízká vegetace
objekt HDV
porosty
Sad - městské zemědělství
objekt HDV
objekt HDV (planter)
objekt HDV
porosty
přírodě blízká vegetace
Ovocný Sad
porosty
porosty
přírodě blízká vegetace

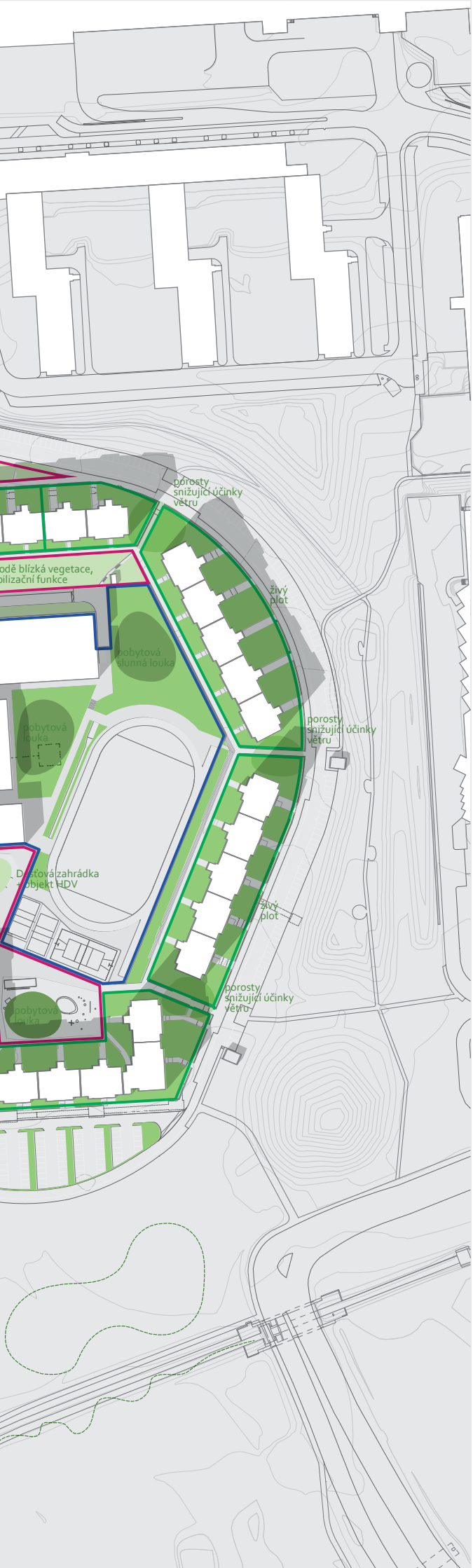

- Intenzivní údržba (např. sečení 1x měsíčně)
- Středně intenzivní údržba (např. sečení 5x ročně)
- Extenzivní údržba (např. sečení 1 – 2x ročně)

- Ve správě MŠ vybíralova a ZŠ Vybíralova
- Ve správě MČ P14
- Ve správě SVJ
- Ve správě TSK Praha a ostatních

- Nové konstrukce (schody, pobytové schody, zídky)
- Obruby hrany (výškový rozdíl)
- Hrany (v úrovni)

S

Schéma diverzifikace ploch zeleně 1:2500 A03

A.3.3 Motorová doprava

Současný stav

Vybíralka je obytným územím bez významnějších zdrojů i cílů dopravy, přesto je celá oblast vzhledem k hustotě zabydlení zatížena zvýšenou potřebou parkování rezidentů a zčásti i cílovou dopravou (návštěvy institucí nacházejících se ve vnitrobloku).

Příjezd na Vybíralku je v současnosti možný ze dvou směrů – přímé napojení na páteřní Ocelkovu ze západu nebo ulicí Bryksovou ze severu. Obsluha lokality je zajištěna prostřednictvím malého okružního jednosměrného systému, ulicemi Bryksova a Kapitána Stránského, a to bez nutnosti zajíždět do Vybíralovy. Vybíralova je obslužná komunikace zejména pro objekty základní školy a mateřských škol ve vnitrobloku. V severní svažité části okrsku se nacházejí slepé komunikace Františkova, Fejfarova, Kuttelwascherova s obratišti.

Návrh koncepce motorové dopravy

Dopravní mobilita obyvatel Vybíralky a blízkého okolí se na krátké vzdálenosti v podstatě obejde bez automobilové dopravy – v blízkosti je terminál veřejné dopravy (stanice metra Černý Most), ke kterému se zpravidla dochází pěšky (9–18 minut), pro méně mobilní či za horšího počasí se lze svézt autobusy ze zastávky Bryksova. Přesto lze v budoucnu uvažovat o zavedení linky do ul. Bryksova kolem Vybíralky. Řešení pro motorovou dopravu musí jít ruku v ruce s ostatními druhy dopravy, neboť jsou neméně důležité.

Systém průjezdnosti, tedy obousměrnost a jednosměrnost komunikací, je v návrhu zachován. V řešeném území, tj. od křížení ulice Bryksova s ul. Bobkova po křížení ulice Bryksova s ul. Arnošta Valenty je navrženo zřízení zóny 30. Díky tomuto plošnému opatření může dojít nejen k integraci prvků zklidňující dopravu, tím i ke zvýšení bezpečnosti provozu v rezidenční lokalitě, ale bude možné využít i střídmějších nároků na šířkové uspořádání dopravy v pohybu i v klidu. Zároveň se tím zmírní požadavky na prostorové parametry křižovatek, což umožní přijatelnější stavební úpravy pro pěší provoz a současně pro zamezení problémů s průjezdností a parkováním (např. současné stání v rámci rozlehlých ploch křižovatek apod.).

Dalším "měkkým" opatřením je zákaz vjezdu nákladních vozidel (mimo zásobování), což by mělo zamezit např. nevhodnému stání dodávek na parkovacích stáních určených pro rezidenty (vozový park půjčovny).

Základní návrhové parametry komunikací

Návrh je v souladu s normami ČSN 73 6110 a ČSN 73 6102.

Jednosměrné komunikace

- základní průjezdný profil vozovky: 3,5 m s bezpečnostním odstupem od parkování 0,5 m (4,5 m např. v místech nájezdů do parkoviště)
- s obousměrným provozem cyklistů: 4,5 m + bezpečnostní odstupy od parkování (0,75 m od podélného a 1,0 m od šikmého a kolmého)

Obousměrné komunikace

- průjezdný profil vozovky: 6 m s kolmým parkováním (5,5 m bez kolmého parkování)
- poloměry oblouků v křižovatkách: min. 6 m (7 m)

Šířka parkovacích zálivů

- kolmé stání 5,5 m (4,5 m, pokud předek auta přesahuje stání mimo vozovku nad obrubu o 0,5 m)
- šikmé stání 5,2 m
- podélné stání 2 m

Parkovací stání na parkovištích

- 5,5 m (4,5 m) x 2,5 m (3,5 m stání pro handicapované)

Zvýšená vozovka

V místech „vjezdu" do vnitrobloku je navrženo zvýšení vozovky do výšky chodníku (resp. o 2 cm níže než čistě pochozí plochy), čímž dochází:

- k žádoucímu zpomalení vozidel v místech vjezdu do klidné oblasti vnitrobloku, v místě pobytových piazzett.
- k vizuálnímu scelení prostoru.
- ke zvýšení komfortu pro pěší pohyb (možnost bezbariérového pohybu v celé šíři prostoru).

Chodníkové plochy v těchto místech budou v nezbytně nutné míře opatřeny sloupky zabraňujícími nežádoucímu vjezdu vozidel na chodník.

Zvýšená vozovka je navržena také na několika dalších méně frekventovaných místech, kde je žádoucí vizuální a pocitové scelení prostoru a zvýšení nároků na pozornost řidiče (např. předprostor Plechárny), a v rámci některých plošných parkovišť.

Křižovatky

V křižovatkách jsou navržena vysazená nároží s poloměry křižovatkových oblouků R = 6 - 7m. Křižovatky byly posouzeny vlečnými křivkami návrhovým vozidlem svozu odpadu KO 2N+1, Komunikace Bryksova mezi ulicí Arnošta Valenty a autobusovou smyčkou pak návrhovým vozidlem SOR NB 12 city.

Obratiště na konci slepých komunikací

Navržena je prostorová optimalizace zakončení slepých komunikací ul. Františkova, Fejfarova, Kuttelwascherova. Komunikace jsou zkráceny ve prospěch nového pěšího chodníku a zelených ploch. Změnou půdorysných parametrů dojde k potlačení utilitárního charakteru těchto částí, nově je navržen volný prostor průměru 19,5 m pro otáčení nadměrných vozidel (svoz odpadu, HZS).

NÁVRH DOPRAVY V KLIDU

Koncepce dopravy v klidu je navržena s ohledem na výrazný deficit parkovacích míst v oblasti, na problematické a často nebezpečné parkování vozidel v rozhledových trojúhelnících u přechodů, v křižovatkách a ostrých zatáčkách, dále s ohledem na zbytečné objíždění a dlouhé hledání místa k zastavení a nakonec z důvodu vizuálního smogu, který vytváří velké množství neuspořádaných vozidel ve veřejném prostoru. V neposlední řadě je třeba uspořádáním zajistit permanentní průjezdnost vozidel IZS.

Základní aspekty návrhu řešení parkování

- realizovat maximum parkovacích stání na okrajích území a tím minimalizovat nutnost zajíždění do vnitrobloku
- parkovací stání ošetřit stavebně, tj. vymezit a jasně definovat prostor pro parkování
- odstranit parkovací stání z nepřehledných míst a z míst kde je velká koncentrace pohybu lidí
- vytvořit kompaktní parkovací plochy, kde budou vozidla uspořádána a “uklizena” pod stromy
- rovnoměrně rozmístit plochy pro krátkodobé zastavení a zlepšit podmínky pro dopravní obsluhu základních a mateřských škol (vyhrazená parkovací stání, krátkodobá stání)

064 Propustný povrch parkovacího pásu (Grüne Mitte, Linz, AT)

065 Parkování pod stromy, na dlaždicích se širokou spárou, doplněné vegetačními pásy (sídliště Märkisches Viertel, Berlín, DE)

Parkování v ulicích

V rámci úpravy profilů jednotlivých ulic navrhujeme buď podélná, kolmá, nebo šikmá stání dle lokálního deficitu parkovacích míst. Parkovací zálivy jsou v křižovatkách stavebně vymezeny vytaženou chodníkovou plochou (opatřenou sloupky proti vjezdu), která zajistí lepší přehlednost v křižovatce pro chodce i řidiče. Přesným vymezením parkovacích stání rovněž dostane parkování jasný řád a ubude stání v nelegálních polohách na chodnících, v křižovatce, na přechodech pro chodce, jak je to dnes běžné.

Místa pro parkování jsou v celém řešeném území materiálově odlišené od povrchu vozovky užitím shodného typu zatravňovací dlažby. Pocitově se tak rozšiřuje chodníková plocha a dochází k eliminaci zpevněných nepropustných povrchů.

Parkování v plošných parkovištích

Navrženo je celkem pět plošných parkovišť, která doplní parkování v ulicích a krytých garážích uvnitř budov. Parkoviště vzniknou buď úpravou ploch již dnes plně využitých pro parkování, nebo transformací nevyužitých a zbytkových ploch tam, kde je uliční profil širší než 35 m a příznivý sklon terénu. Forma plošných parkovišť je zvolena zejména z důvodu efektivity (vychází plocha 25 m2 na jedno parkovací stání), neboť tím je dosaženo počtu 459 parkovacích stání (pro celou oblast Vybíralky je navržen přírůstek 239 stání).

Naopak ke zrušení jsou navržena neefektivní parkoviště v terénních zářezech u ul. Fejfarova a Kuttelwascherova, která mají nízkou kapacitu vůči ploše, kterou zabírají. Jsou bez sociální kontroly. Poloha ve svahu není optimální vzhledem k tomu, že okolní terén je nutné stabilizovat. Údržba takové zeleně je velmi náročná, není-li dostatečná, působí zanedbaným dojmem tak, jak je tomu nyní. Celkově je vysoce frekventovaná pěší trasa díky těmto zálivům nepřehledná a složitá. Ponecháváme a kapacitně optimalizujeme pouze horní parkoviště při ul. Františkova, které má nejpříznivější sklonové parametry – převýšení cca 1,5 m na rozdíl od spodních dvou parkovišť (3,3 a 3,5 m).

Cílem řešení parkování na Vybíralce není pouhé naplnění poptávky a odstranění deficitu parkování, ale neméně důležitou součástí návrhu je i při navýšení parkovacích míst dosáhnout také celkové kvality veřejného prostoru. Vhodnější je automobily „uklidit“ do kultivovaných ohraničených prostor kvalitně provedených zelených parkovišť než jimi do nekonečna nekoncepčně ověšovat chodníky a volné plochy.

Koncentrováním parkování do jasně vymezených prostranství přinese větší přehlednost prostoru a v důsledku toho i bezpečnost a komfort pěších. Zcela klíčové je kvalitní provedení těchto parkovišť, a to nejen pro vizuální a pobytovou kvalitu veřejných prostranství sídliště, ale i z hlediska dopadu na životní prostředí. Navrhujeme proto osázení stromy, vegetační pásy pro práci s dešťovou vodou a v maximální možné míře polopropustné povrchy (kvalitní zatravňovací dlažba) s cílem parkoviště co nejlépe integrovat do prostředí sídliště.

V dlouhodobém horizontu tak nebude problém, předpokládáme-li postupné snižování role IAD a počtu automobilů, přeměnit parkoviště na park. Většina navržených parkovišť se nachází v místech, která jsou pod vizuální kontrolou obyvatel (na parkující vozidla je vidět z oken obytných budov), část parkoviště Bryksova lze vymezit jako hlídané parkoviště.

Parkování v krytých prostorách

V řešeném území se v současnosti nachází individuální garáže přímo v parteru bytových domů v ul. Vybíralova a Františkova a dvě kryté kapacitní garáže v ul. Bryksova. Parkovací prostory pod domem pro handicapované jsou zcela naplněné, garáže v krytu pod budovami jsou naplněny cca ze 70 %. Další možnosti krytých placených stání jsou mimo řešené území, ale pořád v docházkové vzdálenosti: garáže pod blokovou zástavbou (např. ul. Bobkova, blok G) a garáže pod ul. Dygrýnova, které jsou plné min. z 80 % a rezidenti Vybíralky je využívají pouze částečně. Stání v garážích vzhledem k poplatkům preferuje pouze část obyvatel.

V rámci výstavby developerského projektu Canaba (5 bytových domů v ul. Bryksova na rozhraní s krajinou) by v rámci rekonstrukce parkoviště Bryksova mělo dojít také k výstavbě parkovacího domu s předpokládanou kapacitou min. 105 míst, z toho 45 míst bude určeno obyvatelům Vybíralky.

Měkká a související opatření

Pro zlepšení komfortu parkování a zamezení využití míst pro rezidenty pro parkování P+R apod. lze výhledově uvažovat o vyhrazení určitého počtu míst přímo pro SVJ formou pronájmu a umístění závory (podmínkou je prověření možnosti pronájmu veřejného prostoru). V rámci veřejné participace byla řešena i otázka parkování nerezidentů v oblasti zejména

v souvislosti s kapacitami a funkčností P+R Černý Most. V budoucnu může být celá oblast řešena v rámci zóny placeného stání (ZPS).

Zásobování a obsluha MŠ a ZŠ

Běžná zásobovací stání jsou navržena v ul. Vybíralova před prodejnou potravin Max. U mateřských škol je navrženo 50 parkovacích stání, z nichž může být část vyhrazena pouze pro potřeby MŠ Vybíralova a soukromé MŠ Jahoda – část pro zaměstnance a část vyhrazená pro krátkodobé parkování K+R (kiss & ride) v určitých denních intervalech pro dočasné zastavení rodičů, kteří vozí své děti do školek autem. V souvislosti se zlepšením infrastruktury a bezpečností v okolí MŠ a ZŠ se však počítá i se změnou počtu cest automobilů v souvislosti přechodu na jiné druhy dopravy (pěšky a na kole či koloběžkách).

Dále je v rámci prostorových možností navrženo celkem 20 nových parkovacích stání v areálu ZŠ Vybíralova, která budou přes den sloužit zaměstnancům školy, v odpoledních a večerních hodinách také návštěvníkům sportovního areálu. Příjezd pro zásobování je zachován. Řešen je také nástup dětí MŠ a ZŠ do autobusu (škola v přírodě, školní výlety apod.), který je možné realizovat v navrhovaném předprostoru mateřských škol, kde vznikne dostatečná rozptylová plocha.

Do zklidněných částí vnitrobloku by mělo být zamezen vjezd, nicméně místní – např. SVJ Kapitána Stránského – severní stranu svých bytových domů používají pro stěhování těžkých nákladů, protože je z této strany bezbariérový vstup do domu. Přístup je dále nutný také pro HZS, příp. pro obsluhu budoucího volnočasového areálu při ZŠ Vybíralova. Prostorově je tedy vjezd do neprůjezdné části vnitrobloku umožněn, mělo by být ale následnými opatřeními zajištěno (poler na dálkové ovládání, sklopný sloupek či minizávora), aby byl vjezd umožněn pouze vozidlům s povolením.

Materiály a povrchy

- vozovka – asfalt
- zvýšená vozovka – pojížděná žulová dlažba 15x17 cm
- parkovací záliv/pás – zatravňovací betonová dlažba nebo vodopropustná dlažba se širokou spárou (30mm)

Veřejná doprava

Veřejná doprava je na Vybíralce vzhledem k vzdálenosti od centra města klíčová. Je zajišťovaná autobusovými linkami a linkou metra B se stanicí Černý Most (cca 800 m od nejvzdálenějších budov na Vybíralce, s dobou docházky pod 20min). Autobus č. 244 jezdí dvakrát za hodinu (čtyřikrát ve špičce), o víkendu jen dvakrát za hodinu. Autobusová linka H1pro tělesně postižené jezdí v pracovní dny až do centra (nám. Republiky) sedmkrát denně.

Situace autobusů veřejné dopravy není v současnosti uspokojivě vyřešena. Hlavní problémy jsou následující:

- Autobusy (linka č. 224, H1), které končí svoji trasu přímo na Vybíralce (konečnou stanicí je zast. Bryksova), nemají prostor k otočení, a tak se otáčejí přímo v křižovatce Vybíralova x Bryksova, což zde výrazným způsobem ohrožuje bezpečnost provozu.
- Východní část Vybíralky není veřejnou dopravou dobře obsloužena, vzdálenost BUS zastávky je delší než docházková vzdálenost (od nejjižnější budovy až 18 minut k metru, od nejvýchodnější budovy k autobusu 650 m a k metru 800 m).

Z výše uvedených důvodů je navržena nová autobusová smyčka pro otáčení autobusů integrovaná do parkoviště Bryksova. Současně s ní se navrhuje i druhá zastávka v ul. Bryksova, která obslouží nejodlehlejší část sídliště. Obě zastávky jsou navrženy v délce 12 m pro standardní velikost autobusu, bezbariérově přístupné a s dostatečným prostorem pro osazení přístřešku. Zastávky i smyčka pro otáčení jsou navrženy pro parametry autobusu SOR-NB 12.

Výhledové varianty vedení autobusových linek – do budoucna je vhodné uvažovat o zřízení okružní linky midibusu vedoucí ul. Bryksovou (jejíž návrhové parametry prostorově průjezdu vyhovují).

Vlakové spojení

Zajímavou alternativou k cestě metrem je vlakové spojení. Nejbližší vlakové zastávky jsou v Horních a Dolních Počernicích. Zlepšením podmínek může být cesta vlakem pro obyvatele Vybíralky plnohodnotnou dopravou do centra (např. realizace bike and ride, odstavných cykloparkovišť v Dolních Počernicích nebo lepší autobusové spojení na zastávku). Využívanějším se však tento druh kombinované dopravy může stát až se zlepšením dostupnosti jízdou na kole či veřejnou dopravou přímo či s přestupy bez zdržení.

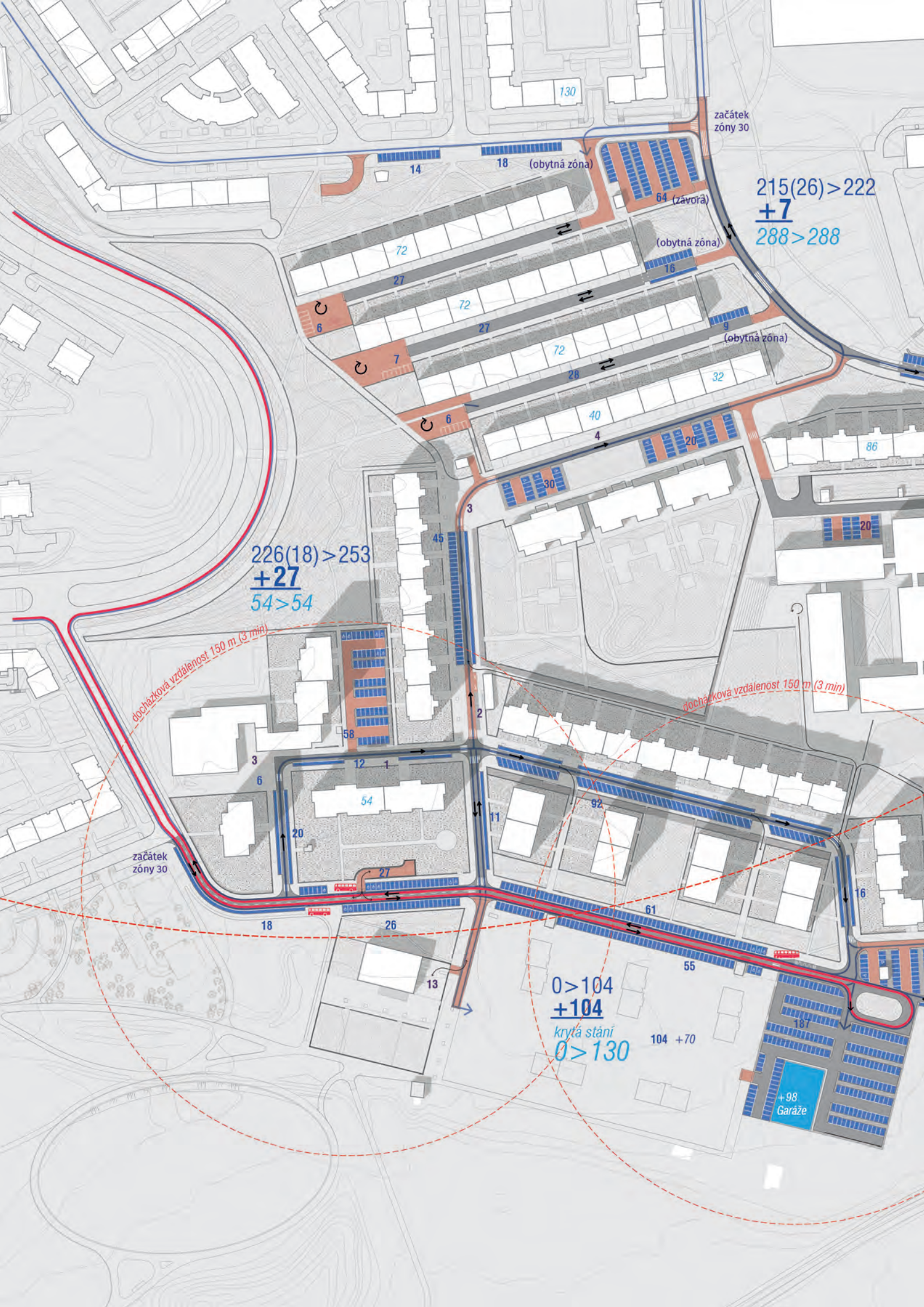
130
začátek
zóny 30
14
18
(obytná zóna)
64
(závora)
215(26)>222
+7
288>288
(obytná zóna)
72
27
16
72
27
6
9
(obytná zóna)
7
72
28
32
40
6
4
20
86
30
3
45
20
226(18)>253
+27
54>54
docházková vzdálenost 150 m (3 min)
docházková vzdálenost 150 m (3 min)
2
58
3
12
1
6
54
92
11
20
začátek
zóny 30
27
16
18
26
61
55
13
0>104
+104
krytá stání
0>130
104 +70
187
+98
Garáže

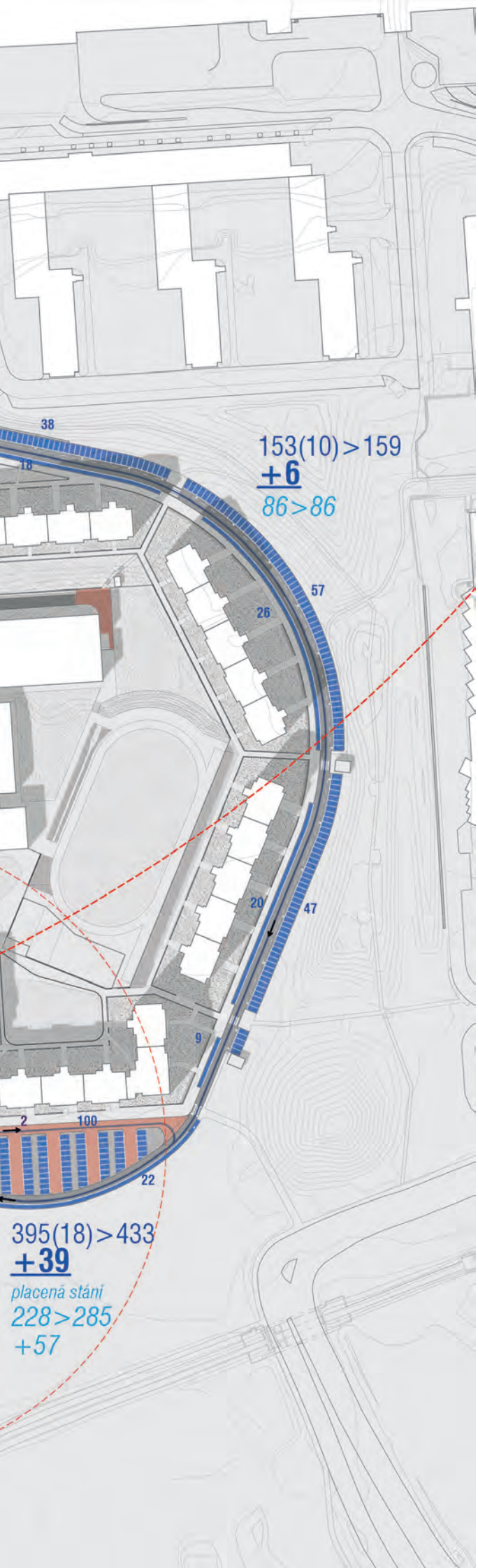

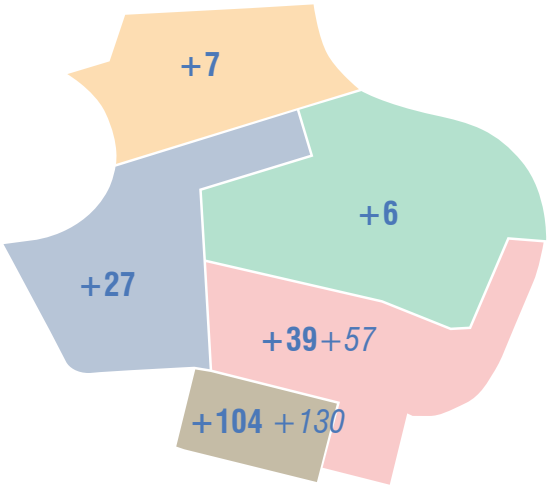

- Nové konstrukce (schody, pobytové schody, zídky)
- Obruby hrany (výškový rozdíl)
- Hrany (v úrovni)
- Vozovka - asfalt
- Chodníky - lažba 8x8 štípaná, asfalt s povrchovou úpravou

- Schody
- Nové vodorovné dopravní značení
- Nový mobiliář, Lavičky, klece na Kontejnery, povrchové znaky kolektorů
- parkovací místa
- zvýšené křižovatkové přejezdy
- obousměrky
- jednosměrky
- vjezdy a do zklidněných částí sídliště

45 navrhovaný počet stání v úseku

218(15)>262
+30
Stávající celkový počet stání v oblasti (nelegální PS)
> celkový navrhovaný počet stání v oblasti
celkový přírůstek parkovacích míst

45 počet krytých, nebo placených stání v úseku

86>161
+75
Stávající celkový počet krytých, placených stání v oblasti
> celkový navrhovaný počet krytých, placených stání v oblasti
celkový přírůstek parkovacích míst

navrhovaná trasa autobusu
zastávka autobusu

izochrona docházkové vzdálenosti 150m (3 min)

S

Schéma motorové dopravy 1:2500 **201**

A.3.4 Bezmotorový pohyb

Současné podmínky pro pěší pohyb

Síť pěších tras v řešeném území byla původně orientována směrem východ-západ ke komunikaci Ocelkova s autobusovou zastávkou veřejné dopravy a plánovanou tramvajovou tratí. Situace se však prodloužením metra B a výstavbou stanice metra Černý Most zcela změnila a v důsledku toho se řešené území nyní potýká s poněkud nelogickým systémem pěších chodníků.

Nejfrekventovanější pěší trasy vedou severojižně, směrem k metru (a k obchodním centru CČM). Na základě průzkumu pohybu po sídlišti bylo zjištěno, že ve špičce, tj. ráno a odpoledne projde mezi severní částí (metro) a jižní částí (Vybíralka) průměrně 220 chodců/hod. trasou východně od ulic Františkova, Fejfarova, Kuttelwascherova, a 70 chodců/hod. západní trasou. Poměrně vysokému množství procházejících však neodpovídá fyzická podoba těchto tras.

Na mnoha úsecích je nutné překonat schodiště, což je zcela nevhodné především vzhledem k přítomnosti bytového domu pro handicapované na Vybíralce. Schodiště a další bariéry však omezují i pohyb rodičů s kočárky, lidí se sníženou schopností pohybu a starších obyvatel apod. Protože rozvržení chodníků vychází z jiné logiky, než je současná poptávka po přirozených pěších vazbách, není zřetelná jejich návaznost. Objevují se neformální vyšlapané a neupravené pěšiny, po kterých ale denně projde velké množství lidí. Chodníky jsou na mnoha místech obklopeny neprůhlednými keři. Zejména v kombinaci s nedostatečným osvětlením se tak snižuje pocit bezpečí a zvyšuje reálné nebezpečí v místech nepřehledných křižovatek, kde řidič chodce nevidí včas.

Rozsáhlé oplocené areály vzdělávacích zařízení uvnitř vnitrobloku vytvářejí bariéry v pohybu, zejména jde o areál základní školy. Prostředí vnitrobloku tak nevytváří plnohodnotné zázemí pro obyvatele, naopak působí odcizeným dojmem. Specifickým reziduem Vybíralky reflektující nelogičnost rozvržení pěších tras jsou kovové zábrany – plůtky, dodatečné instalované umělé bariéry, které zabraňují zkracování si cesty přes trávník. Toto řešení je potřeba nahradit lepším rozvržením dílčích částí veřejných prostranství a kultivovanějším řešením rozhraní ploch. Dále chybí hierarchizace pěších tras, která by pomohla orientaci na sídlišti.

Koncepce pěší dopravy

Kostru veřejných prostranství v modernistickém městě je vhodné hledat (podobně jako v krajině) v síti cest. Část cestní sítě by měla zajišťovat tzv. zelenou prostupnost, spojovat sídliště a rekreační plochy uvnitř sídliště s krajinným zázemím.

Cílem je, aby pěší pohyb po sídlišti byl pohodlný a intuitivní. Pocit bezpečí, bezbariérovost, dopravní bezpečnost, komfort a jednoduchá orientace jsou předpokladem. Důležitým principem je zapojení cest a chodníků do uceleného systému bez “slepých” konců a překážek.

Zvýšení kvality pěšího pohybu pro všechny skupiny uživatelů je jednou ze základních podmínek zlepšení stavu řešeného území. Veřejná prostranství sídliště musí poskytovat odpovídající komfort pro každodenní pěší provoz – to znamená dostat se do práce, do školy, na nákup apod. pohodlně a bezpečně. Zároveň by však veřejná prostranství neměla mít pouze provozní charakter, ale fungovat také jako místo setkávání, přirozeně vybízet k trávení volného času, formálním i neformálním společenským aktivitám. Urbanistickým pravidlem je, že čím více lidí se ve veřejném prostoru pohybuje, tím je bezpečnější a přívětivější (sociální kontrola).

Nové bezbariérové trasy směrem ke stanici metra Černý Most

Navrženy jsou zcela nové bezbariérové chodníky mezi jižní a severní částí sídliště. Východní trasa spočívá v rozšíření a prodloužení existujícího chodníku podél ulice Bryksova, doplnění přechodů a bezbariérových úprav a zajištění dobré viditelnosti chodců a rozhledů u přechodů. Úpravy se budou týkat také nepřehledného nároží ulic Bobkova a Bryksova. Odstraněním parkovacích zálivů u ul. Kuttelwascherova a Fejfarova dojde také k doplnění hlavního chodníku parkovými cestami a k celkovému zpřehlednění prostoru.

Západní trasa spočívá v nahrazení stávajících nepřehledných nepřímých chodníků se schodišti komfortním přímým chodníkem s bezbariérovými návaznostmi na boční komunikace Františkova, Kuttelwasherova a Fejfarova. Chodník zaústí přímo ke křižovatce ulic Bobkova a Mansfeldova. Zároveň je v této části sídliště navržena bezbariérová cesta se sklonem do 8,33 % vedoucí parkem.

Přechody pro chodce

V území je doplněno 14 nových přechodů či míst pro přecházení. Některé stávající přechody jsou v návrhu přesunuty do vhodnější polohy, případně jsou stavebně upraveny tak, že je zkrácena délka přecházení a zajištěna dobrá viditelnost i rozhled chodce (nároží jsou vysazena do vozovky a poloměry zatáček jsou sníženy). Viditelnost a rozhled chodců na

přechodech byly posouzeny rozhledovými trojúhelníky pro návrhovou rychlost vozidel 30 km/hod. ve vzdálenosti 1 m od hrany komunikace – 10 m (5 m v případě vysazených hran o 0,3 m) napravo a 5 m nalevo z pohledu chodce. V místech pro přecházení pak 5 m napravo z pohledu chodce a 5 m nalevo (3 m v případě vysazených hran o 0,3 m).

Zvýšené křižovatky, plácky a piazzetty

V místech vysoké koncentrace chodců a křížení pěších tras, kde je obvyklý pohyb chodců různými směry, je navrženo zvýšení vozovky do úrovně chodníků. Plácky umožní bezpečnější pohyb chodců a zamezí vyšlapávání pěšin mimo zpevněné povrchy.

Hierarchie pěších tras

Nové členění území vytvoří přehlednou a intuitivní síť pěších cest. Škála sídlištních cest může být poměrně široká a lze ji hierarchizovat od uličních prostranství přes frekventované parkové cesty, po drobné pěšiny. Síť pěších cest je v tomto duchu rozdělena na páteřní síť, hlavní pěší síť a vedlejší pěší síť:

- Páteřní síť - trasy spojující ústřední cíle v území, tj. stanice metra Černý Most, ZŠ Vybíralova, MŠ Vybíralova, Plechárna, Dům pro handicapované, Centrum Černý most, Plechárna, (budoucí parkovací dům). Síť páteřních tras také vychází z provedeného monitoringu pohybu chodců v území, je odlišena šířkou chodníku min 3,5 m. Podél této sítě cest budou také umístny odpadkové koše, klece s nádobami na směsný a tříděný odpad, informační a orientační systém. Na křížení pěších tras je doplněna pobytovými piazzettami, které umožní rozvolnění pohybu a nabídnou prostor pro posezení.
- Hlavní pěší síť – primární obsluha všech objektů a cílů v území (bytové domy), šířka chodníku min. 2,5 m
- Vedlejší pěší síť (doplňková síť) – zkratky, parkové cesty, odlišeny šířkou chodníku max 1,5 m a řešením povrchu

Povrchy a materiály

Primárně asfaltový povrch pěších tras nekoncepčně doplňovaný nekvalitní betonovou dlažbou je v návrhu nahrazen vhodnou kombinací povrchů za účelem zvýšit komfort a zlepšit orientaci. Současně se sleduje hledisko ekonomičnosti a efektivnosti revitalizace sídlišť. Z toho důvodu se použití exkluzivnějších materiálů (kamenná dlažba) redukuje na centrální prostory a plácky. Hlavním použitým materiálem bude asfalt s vhodnou povrchovou úpravou, která pomůže dotvořit charakter Vybíralky, jako např. posypem odlišnou frakcí a druhem kameniva před válcováním. Použití kamenné dlažby i v malé míře doplní do sídliště potřebný chybějící detail.

Povrchy musí být zpracovány v odpovídající řemeslné kvalitě s ohledem na podloží a hydrogeologické parametry řešeného území. Rozhraní chodníků a zeleně bude řešeno kamennou obrubou (v případě oddělení soukromého a veřejného pozemku betonovou či kamennou zídkou). Chodníky budou spádovat v potřebném směru odvodnění. Některé plochy budou doplněny objekty hospodaření s dešťovou vodou.

- Na páteřních trasách a na hlavní pěší síti sfalt se speciální povrchovou úpravou.
- Na nepojížděných částech plácků a piazzett kamenná dlažba formátu 8x8cm, částečně propustná (širší spára).
- Na pojížděných částech plácků a piazzett kamenná dlažba formátu 16x16cm.
- V odpočinkových zónách se stromy a s herními prvky pro děti použití mlatových povrchů.
- Na vedlejší pěší síti použití samostatných kamenných či prefabrikovaných bloků vsazených do trávy, případně jiného propustného povrchu.
- Povrchy v areálech budou zvoleny s ohledem na konkrétní řešení a potřeby uživatelů areálu.

Cyklodoprava

V současném stavu územím severojižně prochází cyklotrasa A44 v celoměstském kontextu propojující Letňany, Kbely, Černý Most, Dolní Počernice a Petrovice. V kontextu Vybíralky je důležitá především proto, že umožňuje chráněný průjezd sídlištěm podél ulice Ocelkova a propojuje Černý Most s Dolními Počernicemi. Na Vybíralce poměrně mnoho lidí rekreačně využívá kolo k vyjížďkám do příměstské krajiny, proto je cílem úprav a opatření zejména komfortní a bezpečné napojení sídliště na síť stávajících cyklotras. Z dlouhodobého hlediska doporučujeme posílení cyklopropojení sídliště s centrem města, jízda na kole může být pro mnoho lidí vítanou alternativou cesty do práce apod. V současnosti chybí bezpečné řešení ve směru na Kbely a cykloobousměrka Bobkova, která vzájemně propojí trasu A44 se stezkou od CČM při severní hraně Vybíralky.

Do centra pak navazuje trasa A26 (podél tubusu metra směr Rajská zahrada, Hloubětín a Vysočany), z centra do Polabí pak směřuje opačný konec trasy A26, jehož část mezi Černým Mostem a Horními Počernicemi také zčásti chybí. Trasa se na hranicích Prahy mění na národní trasu č. 17 a současně Greenway Jizera. Trasu A26 v celé této oblasti Prahy 14 a 20 zde kopíruje mezinárodní Eurovelo č. 4 (EV4), takže potřeba komfortního a bezpečného řešení v zásadních směrech je zde dlouhodobá a z hlediska koncepce hl. m. Prahy i ČR sledovaná a stále více poptávaná.

Navržena jsou následující konkrétní opatření:

- v obousměrných komunikacích v zóně 30 bez dalších opatření
- cykloobousměrky v uličním profilu nad 4,5m průjezdné šířky (řešeno svislým v určitých úsecích i vodorovným značením)
- jízdní pruhy pro cyklisty: v ul. Bryksova v úseku Ocelkova a Arnošta Valenty (cyklotrasa A44)
- ve stoupacím úseku v protisměru (Bryksova 957-944); ve směru jízdy v klesání je cyklista integrován do hlavního dopravního prostoru
- jízdní pruh pro cyklisty ulicí Kuttelwascherova (propojení A26 a A44) je ke zvážení

Nové chráněné trasy:

- napojení Vybíralky na trasu A44 ze severu v rámci nového bezmotorového propojení k metru východně od ulic Františkova, Fejfarova, Kuttelwascherova
- stezka podél Chlumecké a golfového hřiště na jih s napojením na cyklotrasu A258, A259 (propojení s rekreačním zázemím) – směr: Dolní Počernice, Svépravice, Běchovice
- výhledovým opatřením je cyklopropojení realizované společně s plánovaným propojením Chlumecké ul. pod Pražským okruhem směrem na Chvaly (napojení na cyklotrasu A257)
- zlepšení parametrů pro průjezd cyklistů z Bryksovy ul., severně kolem IKEA směrem ke křižovatce Chlumecká x Hartenberská (plánovaná cyklotrasa A257 směrem na Horní Počernice)

Další opatření:

- stojany na kola – navrhujeme rozmístit cyklostojany (jako prvky standardního mobiliáře sídliště) v rámci významných prostranství a v návaznosti na lokální vybavenost, především co nejblíže u vchodů
- v rámci ZŠ i MŠ vybudovat krytá a řádně zabezpečená parkování pro kola
- bike and ride – parkoviště pro kola v okolí vlakové zastávky Dolní Počernice
- zajistit obousměrnou jízdu pro cyklisty v ul. Bobkova

066 Jednoduché pěší propojky provedené betonovými dlaždicemi v trávníku (vesnice Breuil-Bois-Robert, FR)

067 Bezpečné pohodlné cyklotrasy a komfortní prostor pro parkování kol, může motivovat děti a mládež k jízdě na kole do školy

068 Příklad kombinace materiálů v rámci volnočasových areálů - pojížditelné, komfortní asfaltové plochy pro cesty a mlatová pole

069 Povrchy pobytových prostranství mohou být také částečně z propustných materiálů (Berlin, DE)

070 Příklad kvalitně provedeného asfaltu s estetickou povrchovou úpravou, která do prostředí vnáší drobné měřítko (Rotterdam, NL)

071 Příklad řešení pobytového prostranství na křížení významných tras - zvýšená vozovka, posezení pod stromy (Barcelona, ES)

cyklotrasa A441
cyklotrasa A441
docházková vzdálenost 150 m (3 min)
docházková vzdálenost 150 m (3 min)
cyklotrasa
A44
cyklotrasa
A44
výhledové
propojení A441

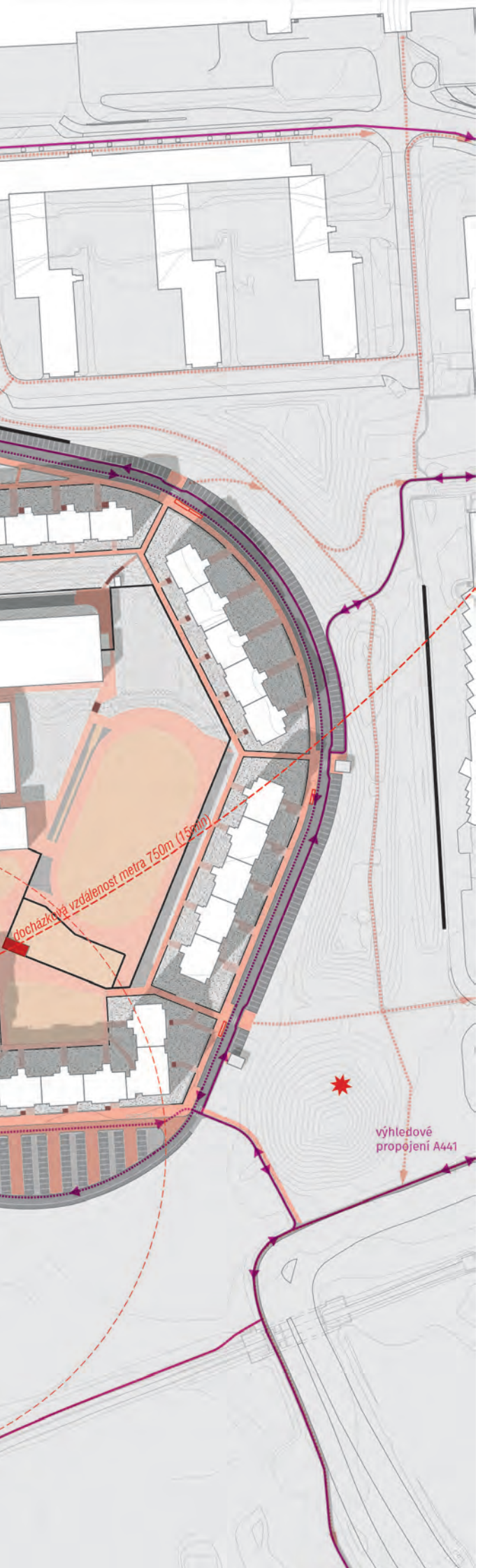

nové konstrukce (schody, pobytové schody, zídky)

obruby hrany (výškový rozdíl)

hrany (v úrovni)

pěší síť

sdílený prostor pro chodce a motorová vozidla

vozovka

pěší síť v areálech

pochozí propustné povrchy v areálech

bezbariérové trasy na metro

návazné pěší trasy

cyklistická síť - trasa s opatřením

cyklistická síť - trasa bez opatření

stojan na kola

pěší vazby

stávající (posunutý) přechod pro chodce
nový přechod pro chodce
místo pro přecházení

cíle pěší dopravy

zastávka autobusu
zařízení, vybavenost
nádoby na směsný a tříděný odpad
další cíle pěší dopravy

izochrona docházkové vzdálenosti 150m (3 min)

bariéry

schodiště, pobytové schody
oplocení, zeď

S

Schéma bezmotorové dopravy 1:2500 A05

- Nové konstrukce (schody, pobytové schody, zídky)
- Obruby hrany (výškový rozdíl)
- Hrany (v úrovni)
- Schody
- Vozovka běžná- asfalt
- vozovka zvýšená (křižovatky, parkoviště) - žulová dlažba 16x16cm
- plocha pro parkování
- chodník běžný - asfalt s povrchovou úpravou (odlišné frakce a druh kameniva ve struktuře)
- chodník na centrálních prostranstvích, - žulová dlažba 8x8cm
- chodník doplňkový - propustný povrch, kamenny v trávě, mlat
- plácky - mlat, MZK
- povrchy v areálech - vhodná kombinace materiálů, (dlažba 25x15cm)
- cyklostezka - probarvený asfalt

S

Schéma materiálů a povrchů 1:2500 **A06**

A.3.5 Technická infrastruktura

Současný stav

Většina inženýrských sítí je v řešeném území umístěna v kolektorech, jejichž správcem je společnost Kolektory Praha, a. s. Samostatně, mimo kolektory, jsou vedeny pouze kabely veřejného osvětlení, dešťová a splašková kanalizace.

Kolektory

V řešeném území je na rozdíl od jiných sídlišť funkční síť kolektorů, proto je z hlediska rozvoje inženýrských sítí zde vhodné v této praxi pokračovat.

Kolektory Praha, a. s., připravují rekonstrukci povrchových znaků kolektorů (plánováno na r. 2018–2019), při které proběhne optimalizace vzduchotechnických úseků, díky čemuž bude možné redukovat některé povrchové výdechy vzduchotechniky.

V návrhu revitalizace bylo identifikováno několik kolizních míst, jejichž řešení je již se zástupci společnosti Kolektory Praha v jednání. Kolizní body jsou následující:

- chodník v ul. Kapitána Stránského před domy č. 957 - 962 (K1, K2)

Řešení: VZT je zde dle zaměření v bezkonfliktní poloze ve zpevněné ploše. Zde bychom při rekonstrukci preferovali řešení VZT s funkcí lavice. Konfliktní situaci umístění únikového poklopu lze vyřešit dvěma způsoby: Preferovaným je varianta 1, tedy přeložení únikového poklopu cca 9 metrů na západ do rozšířené šachty. Zde je zapotřebí jej umístit k severní nebo k jižní straně šachty. Variantou 2 je zachování poklopu ve stávající poloze, s vyvýšením 40cm nad úroveň terénu. Vozovka bude ve stejné úrovni jako chodník tedy půjde o sdílený prostor jehož nepojížděná část bude oddělena sloupky. Poklopy tak nebudou umístěny přímo v koridoru, kde by byl koncentrován pohyb pěších, ale v ploše, kde bude pohyb pěších rozptýlen.

- prostor před Vybíralova č. 939 (K4)

Řešení: Do navrhované zpevněné plochy piazzetty zasahuje montážní poklop a VZT. Montážní poklop buď zůstane ve stávající poloze v chodníku, nebo možným řešením by byla přeložka poklopu cca 2,5 metru na západ ve směru trasy kolektoru. VZT je dle zaměření v bezkonfliktní poloze ve zpevněné ploše, při rekonstrukci bude preferováno řešení výdechu VZT s funkcí lavice.

- prostor před MŠ Vybíralova (K5, K6)

Řešení: Do navrhované mlatové plochy zasahuje únikový poklop a VZT. Poklop vyvýšen 40 cm nad povrchem pochozí plochy, VZT je dle zaměření v bezkonfliktní poloze v mlatové ploše; při rekonstrukci bude preferováno řešení výdechu VZT s funkcí lavice.

- u služebního vstupu do ZŠ Vybíralova (K3)

Řešení: Zde konfliktní situaci umístění únikového poklopu řeší pouze přeložka poklopu cca 1 metr na západ po trase kolektoru.

072 Příklad zamykací klece na kontejnery (sídliště Marzahn-Hellersdorf, Berlín, DE)

073 Příklad jednoduché, kultivované zamykací klece na kontejnery (Praha 8 - Kobylisy)

Koncepce veřejného osvětlení

Doporučujeme dva způsoby osvětlení veřejných prostranství v řešeném území:

- pouliční osvětlení – standardní v uličních prostorech
- parkové osvětlení – doplní pouliční osvětlení ve všech prostorech mimo uliční prostranství (tj. plošná parkoviště, parky, volnočasové areály), lampy budou rozmístěny v rozestupech cca po dvaceti metrech tak, aby nesvítily lidem do oken

Hustěji by měly být osvětleny páteřní pěší trasy, včetně přisvětlení důležitých přechodů pro zajištění bezpečnosti provozu. Přesné rozmístění svítidel bude předmětem světelné studie, která bude součástí navazující fáze rozpracování dílčích opatření.

Koncepce nakládání s odpady

Kontejnery na komunální odpad

V řešeném území jsou nádoby na komunální odpad rozmístěny tradičním "sídlištním" způsobem ve veřejném prostoru mimo budovy. Stojí buď přímo na ulici, nebo v původních betonových ohrádkách, které jsou dnes již v dezolátním stavu a neplní svoji funkci. Kolem kontejnerů se generuje nepořádek. Rozmístění nerespektuje celkové uspořádání ulic a často jsou kontejnerová stání překážkou v rozhledu chodců na křižovatkách.

Rozmístění kontejnerů je navrženo přibližně ve stávajících polohách, tak aby byla dodržena příznivá vzdálenost od obytných domů a zároveň kontejnery nikomu nepřekážely. Samotné nádoby pak navrhujeme umístit do zamykatelných „klecí". Na jeden vchod, případně na jedno SVJ by tak připadl potřebný počet kontejnerů v konkrétním místě. Kontejnery pojednané tímto způsobem budou zabírat méně prostoru a nebude možné s nimi manipulovat. Systém zamykání by měl být obdobný jako je systém zamykání vchodových dveří, možností je řesení na klíč nebo čip.

Kontejnery na tříděný odpad

Nádoby na tříděný odpad jsou navrženy jako volně přístupné, jsou soustředěny k vybraným stanovištím kontejnů na komunální odpad. Kritériem je jejich dobrá přístupnost.

Odpadkové koše → viz kapitola A.3.6 Vybavenost a aktivity

Koncepce hospodaření s dešťovou vodou (HDV)

V rámci rekonstrukce ulic se budou měnit polohy stávajících vpustí dešťové kanalizace v komunikacích, navržené úpravy však nevyžadují žádnou přeložku. Důležitou součástí návrhu revitalizace je koncepce hospodaření s dešťovou vodou. Je navrženo cca dvacet opatření, která jsou předmětem samostatné studie vznikající společně s celkovým návrhem. Opatření HDV tak nejsou vytržena z kontextu, ale odpovídají návrhu funkčního i architektonického ztvárnění prostranství.

Při konvenčním způsobu odvodnění je dešťová voda odváděna ze staveb a zpevněných ploch nejkratší cestou do kanalizace. Nedostatek této metody spočívá v jejím základním předpokladu – dešťová voda je vnímána jako problém, kterého se zbavíme nejlépe tím, že ji rychle odvedeme pryč. To má za následek nejenom narušení přirozeného hydrologického režimu, ale také nadměrné přetížení kanalizace a vodních toků přívalovým množstvím znečištěné vody.

Východiskem a eliminací negativních důsledků v současnosti převládajícího způsobu odvodnění je hospodaření s dešťovými vodami, které klade důraz na zachování přirozené bilance vody v území. Základními technickými nástroji tohoto způsobu odvodnění jsou objekty, které srážkovou vodu zadržují, vsakují, vypařují nebo čistí v blízkosti jejího dopadu na zemský povrch. Primárním vodohospodářským účelem je eliminovat intenzitu odtoků srážkových vod ze zpevněných ploch při přívalových deštích. Hospodaření s dešťovými vodami však může znamenat i celou řadu dalších přínosů:

- zmírnění negativních důsledků pokročilé urbanizace a změn klimatu.
- snížení nutnosti nákladných rekonstrukcí kanalizace a ČOV.
- snížení nákladů na ostatní protipovodňová opatření.
- zvýšení ochrany podzemních a povrchových vod.
- zvýšení dotace podzemních vod.
- zlepšení mikroklimatu v urbanizovaných oblastech.

- zvýšení atraktivity veřejných prostranství.
- snížení potřeby pitné vody při využívání akumulované dešťové vod.

Objekty hospodařící s dešťovou vodou je velmi často možné spojit s nižší či vyšší vegetací, kterou v prostředí měst nazýváme zelená infrastruktura. Opatření navržená pro Vybíralku, která souvisejí se srážkovými vodami, je možné rozdělit do tří základních kategorií:

- odvodnění komunikací – zpomalení odtoku srážkových vod ze stávajících a nově navržených parkovišť, silnic a chodníků prostřednictvím přírodě blízkých opatření
- odpojení od kanalizace – u vybraných budov v areálu základní a mateřské školy a školky jse uvažovánouvažuje s odpojením srážkových vod od kanalizace a s jejich dalším využitím, popř. vsakováním do horninového prostředí
- doplňková opatření – řešení problematických míst s nevhodným režimem odtoku srážkových vod, revize betonových odvodňovacích žlabů v celém území, odstranění nadbytečných zpevněných povrchů, individuální realizace dešťových zahrádek, zelené fasády, návrh řešení lokálních problémů jako např. hromadění vody na chodnících (rozsáhlé kaluže), vlhká místa v blízkosti obytných domů apod.

PODROBNĚJŠÍ INFORMACE K HDV → VIZ KOMPLETNÍ KONCEPCE V D. DOKLADOVÉ ČÁSTI PLÁNU REVITALIZACE!

074 Příklady vsakovacího průlehu s rýhou a regulovaným odtokem v uličním profilu, tzv. „plantery“, doplněné nižší vegetací a stromy

075 Příklad řešení vsakovacího průlehu v blízkosti parkoviště

076 Příklady pojednání polopropustného zpevněného povrchu

077 Příklad vsakovacího průlehu v přírodě blízkém provedení

078 Využití dešťové vody v rámci interaktivních edukativně herních prvků pro děti

G
H.
VZT lavice
K-3
VZT lavice
VZT lavice
K-2
J.
K.
L.
C.
A.
B.
D.
E.
DUN

Úseky hospodaření s dešťovou vodou

A. parkoviště na ul. Kpt. Stránského

- objekt HDV: vsakovací průleh s rýhou a regulovaným odtokem (štěrkový pás s travinami)

B. předprostor potravin Max na ul. Vybíralova

- objekt HDV: vsakovací průleh s rýhou a regulovaným odtokem (planter s travinami a stromy)

C. vozovka a parkovací stání na ulici Vybíralova

- objekt HDV: krytý odvodňovací žlab a suchá retenční dešťová nádrž s regulovaným odtokem

D. ulice Kpt. Stránského

- objekt HDV: vsakovací průleh s rýhou a regulovaným odtokem (zatravněný povrch se směsí travin a bylin)

E. parkoviště vedle plánované bytvoé výstavby (CANABA)

- objekt HDV: vsakovací průleh (zatravněný povrch se štěrkovým dnem)

F. parkoviště v ul. Bryksova

- objekt HDV: vsakovací průleh s rýhou a regulovaným odtokem (směs travin, keřů a stromů)

G. parkoviště v ul. Františkova

- objekt HDV: vsakovací průleh s rýhou a regulovaným odtokem (zatravněný povrch)

H. obratiště ulic Fejfarova, Františkova

- objekt HDV: vsakovací průleh s rýhou a regulovaným odtokem (zatravněný povrch)

I. parkování v ulici Vybíralova před MŠ

- doplňková opatření ke zlepšení srážkoodtokových poměrů, polopropustné povrchy

J. areál Jahoda

- varianta 1 - odpojení srážkových vod od kanalizace; objekt HDV: vsakovací průleh s kolmými betonovými stěnami doplněný nízkou vegetací
- varianta 2 - využívání srážkových vod k provozu nemovitosti - akumulační nádrž s bezpečnostním přelivem

K. areál MŠ Vybíralova

- varianta 1 - odpojení srážkových vod od kanalizace; objekt HDV: vsakovací průlehy s rýhou, dešťové květináče a vodní hřiště
- varianta 2 - využívání srážkových vod k provozu nemovitosti - akumulační nádrž s bezpečnostním přelivem

L. areál ZŠ

- varianta 1 - odpojení srážkových vod od kanalizace; objekt HDV: podzemní vsakovací zařízení a přírode blízký zatravněný vsakovací průleh s rýhou (dešťová zahrádka)
- varianta 2 - využívání srážkových vod k provozu nemovitosti - akumulační nádrž s bezpečnostním přelivem
- parkoviště u ZŠ Vybíralova - objekt HDV: vsakovací průleh s rýhou a regulovaným odtokem (zatravněný povrch)

Nové konstrukce (schody, pobytové schody, zídky)

Obruby hrany (výškový rozdíl)

Hrany (v úrovni)

Schody

úseky hospodaření s dešťovou vodou

objekty hospodaření s dešťovou vodou

směr odvodnění zpevněných ploch do objektů HDV

rušené zpevněné plochy

kolektor

K-2 označení kolizního místa

dešťová a splašková kanalizace

vedení veřejného osvětlení

plyn NTL (STL)

hospodaření s odpady

stanoviště kontejnerů na tříděný odpad
klece kontejnerů na směsný odpad
psí toaleta

S

Schéma technické infrastruktury 1:2500

A07

A.3.6 Vybavenost a aktivity

Zázemí pro kulturní, společenské, sportovní a další volnočasové aktivity je v návrhu soustředěno zejména do míst, která již dnes v tomto ohledu na Vybíralce dobře slouží nebo pro tento účel mají velký potenciál. Potenciál v rozšíření míst pro setkávání místních obyvatel, kterých je v dnešním stavu sídliště nedostatek, představují vzdělávací a volnočasové areály přiléhající k institucím, jimž vytvářejí venkovní zázemí. Koncentrací a multiplikací funkcí v těchto místech se zvýší jejich atraktivita a zjednoduší se proces správy - několik volnočasových „parků“ se snáze udržuje než množství jednotlivých prvků (např. pískovišť) rozesetých v prostoru sídliště.

Areály navrhujeme jako tzv. „shared spaces“ – sdílená prostranství s určitým režimem, kde jsou některé části zcela uzavřeny (např. zahrada mateřské školy) a některé otevřeny celodenně a zavírány na noc. Například na sportovních hřištích se může střídat dle rozvrhu základní škola s veřejností, odpoledními kroužky nebo školní družinou. Navržená forma hřišť a sportovišť (vybavení herními prvky apod.) slouží spíše jen jako námět, jak by dané prostory mohly vypadat. Předpokládáme totiž postupný rozvoj, testovací provoz a postupné naplňování navržených ploch funkcemi a vybavením podle potřeb místních, žáků atd. na základě participace.

Volnočasový areál ZŠ Vybíralova

Jedním z nejpodstatnějších ohnisek budoucího rozvoje je areál ZŠ Vybíralova. Jeho potenciál tkví především v rozšíření aktivit školy a zpřístupnění sportovišť pro veřejnost. V současnosti se na tomto území nachází méně oblíbené hřiště „Opavia“, sportoviště za plotem ZŠ a zanedbaná prázdná prostranství před školou. Všechny tyto plochy budou pospojovány do nového volnočasového celku vymezeného maximálně jeden metr vysokou zídkou. Uvnitř vznikne inkluzivní prostor pro různé věkové kategorie, včetně neformálních herních prostorů i regulérních basketbalových a volejbalových hřišť. Prostor bude doplněn o potřebné sociální zázemí a kavárnu nebo kiosek s občerstvením.

Prostranství blíže ke vstupu do základní školy bude sloužit reprezentativnějším účelům. Budou se zde moci pořádat např. trhy nebo výstavy žáků. V zimě zde může být umístěn vánoční strom nebo dočasné kluziště. Správu celého areálu zajistí kustod – správcovský subjekt najatý městskou částí, který bude zajišťovat provoz areálu, údržbu a opravy vybavení, povede rezervační systém na sportoviště, půjčování vybavení i večerní úklid. Měl by také dohlížet na dodržování pravidel areálu a vytvářet program (organizace turnajů apod.).

Hřiště Jahoda

Dalším ohniskem je dětské hřiště Jahoda. Ohrazený prostor vytváří v neukotvených plochách sídliště přívětivou oázu. Hřiště již dnes nabízí množství atraktivních herních prvků. Chybí mu pouze sociální zázemí, případně komunitní kavárnička.

Fungující hřiště Jahoda se v budoucnu může rozšířit o dnes nefunkční volné plochy za plotem. Vznikne tak více přístupů na hřiště, zjednoduší se prostupnost touto oblastí a také se zredukují nefunkční plochy zanedbané zeleně. Rozšířený prostor bude doplněn stromy, pergolou se zázemím a toaletou. Nová část hřiště bude pojata více jako plocha přírodního charakteru a se vzdělávací funkcí. Přímo v areálu např. bude vsakovací objekt pro odvádění dešťových vod. Správu areálu by měla nadále zajišťovat městská část Praha 14.

Areál Plechárna

Plechárna je mladý prostor, který si postupně nachází místo v životě sídliště. Nově zrekonstruovaný objekt nabízí zázemí pro kulturní a alternativní sportovní aktivity, které mají přesah i mimo Vybíralku. Hlavním problém areálu a navazujících hřišť (skatepark) je nekompaktnost a roztříštěná správa.

Areál bude spojen do jednoho funkčního celku s chystanou venkovní posilovnou a rekonstruovaným skateparkem. Úpravou dílčích ploch a oplocení dojde k zpřehlednění a rozšíření volného prostoru pro oblíbené akce jako food festival, bleší trhy apod. I pro tento areál vznikne pozice kustoda, který bude zajišťovat provoz areálu, údržbu a opravy vybavení, půjčování vybavení i večerní úklid. Ideálně by měl sloužit také jako neformální dohled nad děním v komunitě.

Centrální veřejná prostranství a piazzetty (plácky)

V rámci základního komunikačního skeletu ulic a pěších cest jsou na frekventovaných trasách v uzlových místech křižovatek nebo předprostorů významných objektů (např. škola, místní prodejna potravin Max, Plechárna) vymezena hierarchicky výše postavená prostranství. Mají pobytový charakter, budou vybavena odpovídajícím mobiliářem (informační prvky, jednoduché posezení pod stromy, kontejnery na tříděný odpad). Důležité jsou v rámci celku jako orientační bod

a místo zastavení na cestě. Tam, kde zároveň jde o symbolické „vstupy“ do klidného prostředí vnitrobloku, je vozovka zvýšena do jedné úrovně s chodníkem, čímž dochází k optickému scelení prostoru i ke zklidnění dopravy. Piazzetty jsou také vytipovány pro instalaci uměleckých interaktivních objektů, které by měly mít symbolický a orientační význam a měly by vzejít z dobře připravené výtvarné soutěže.

Původní objekt vybavenosti v ul. Kpt. Stránského

Objekt občanské vybavenosti pro III. stavbu (v místě známý také pod lidovým názvem „prasečák“) je jedním z původních center Černého Mostu, které lemují Ocelkovu ulici. Prostory kolem dosluhujícího objektu občanské vybavenosti právě proto úzce souvisí s ulicí Ocelkova, jejíž stav je rovněž nevyhovující.

V současnosti se zde nachází večerka a bar (místní hospoda). Obě provozovny jsou pro sídliště důležité, stejně tak lékařská zařízení, která se nachází v jeho “krčku”.

Objekt by však zasloužil celkovou rekonstrukci. Předcházet by jí měla studie, která by prověřila příležitost, zda není vhodnější nahradit stávající dožívající objekt urbanisticky lépe vyhovující budovou nebo skupinou budov, které Vybíralku doplní o chybějící drobnou vybavenost, služby, pracovní místa a současně také jiné typy a velikosti bytů.

Transformací objektu a souvisejících prostranství lze podpořit konkurenceschopnost a tím udržitelnost řešeného území – považujeme jej tedy za místo, které do budoucna může nejvíce měnit svůj charakter. V rámci plánu revitalizace proto definujeme základní principy, které by měly být i v rámci radikální proměny místa zachovány, a to zajištění prostupnosti a stavební čáru.

079 Pobytový plácek dobře začleněný do prostředí, odcloněný od hlavní pěší trasy, vybízí k posezení (Breuil-Bois-Robert, FR)

080 Klubovna, občerstvení s toaletou - funkce, které mohou obohatit volnočasové areály (Kiezpark Fortuna na sídlišti Marzahn-Hellersdorf, Berlín, DE)

081 Víceúčelové barevné bloky jsou součástí architektury prostoru, zároveň mají funkci lavičky

082 Příklad atraktivního řešení dětského hřiště v obytné lokalitě s využitím přírodních prvků (Gleisdreieck Park, Berlín, DE)

Iniciační zásahy kultivující veřejný prostor Vybíralky a okolí

V rámci participace s dětmi bylo vytipováno několik míst, kde by se již v sezóně 2017 mohly odehrát jednoduché úpravy s cílem vytvořit příjemný neformální venkovní prostor pro setkávání a společenské aktivity. Jde o v současnosti nevyužívané nebo zanedbané prostory, jejichž kultivací a oživením může být posílena prevence sociálně-patologických jevů. Důležitou složkou je využití přírodního charakteru prostředí a aktivní zapojení místních přímo do vytváření místa např. formou jednorázového workshopu. V první fázi jde zejména o zprostupnění míst, následnou náplní může být např. vytvoření drobného, ale „ikonického“ objektu (atraktoru) – totem, socha, posezení apod.

Drobné služby, kiosky, klubovny

V rámci areálu jsou vytipovány prostory, kde mohou vzniknout nové drobné objekty vybavenosti - drobná a kultivovaná architektura poskytující zázemí pro provoz areálů, občerstvení, prostor pro neformální setkávání obyvatel nebo pořádání oslav a sousedských akcí. Z rozhovorů s místními vyplynulo, že podobné jednoduché prostory na sídlišti chybí.

Mobiliář a vybavení

Lavičky a mobiliář pro posezení

Koncepce umístění laviček vychází z toho, že sice možnost sednout si ve veřejném prostoru na Vybíralce chybí, zároveň však byly v minulosti některé na žádost místních odstraňovány, protože zde posedávaly popíjející skupiny mládeže apod. Primárně proto navrhujeme rozmístit lavičky do centrálních, hierarchicky vyšších prostranství plácků a předprostorů institucí a volnočasových areálů s jasně delegovanou správou. Tedy do míst do jisté míry neutrálních (sdílených) a bezpečných, kam posezení přirozeně patří. Dále by měla být možnost umístění laviček, židlí, stolků apod. jednotlivými SVJ do prostoru vlastních předzahrádek. Mobiliář pro sezení nemusí podobu klasické lavičky, ale způsobů, jak se posadit, by mělo být vícero – stoly a židle, platformy a podia, pro neformální posezení lze využít také zídky, kameny a další.

Umění

V rámci nejdůležitějších prostranství jsou vytipována místa pro uměleckou intervenci. Umění do veřejného prostoru patří, zprostředkovává kulturní prožitek všem obyvatelům i návštěvníkům místa, kultivuje a naplňuje prostor novým významem, čímž dotváří identitu území. Umělecké objekty mohou být interaktivním a atraktivním prvkem veřejného prostoru, který vnáší lidské měřítko.

Cyklostojany

→ viz kapitola A.3.4. Bezmotorový pohyb

Odpadkové koše a psí toalety

Odpadkové koše je vhodné umístit primárně na hierarchicky nejvýše položená a frekventovaná prostranství (plácky a předprostory), doplnit koši se sáčky na psí exkrementy. V návrhu jsou v rámci parkových ploch hojně užívaných pejskaři vytipována místa pro testovací instalaci tzv. psích toalet.

083 Příklad atypické „lavičky“ navržené přímo pro daný prostor, která zároveň utváří - vymezuje - prostor (Berlin, DE)

084 Příklad řešení tzv. psí toalety (sídliště Märkisches Viertel, Berlín, DE)

085 Víceúčelový pavilon ve vnitrobloku, zázemí pro společenské akcí, zastřešená platforma pro setkávání (Oerliker Park, Curych, CH)

086 Příklad outdoor posilovny s jednoduchým, přírodě blízkým vybavením

087 Příklad, jak alternovat klasická dětská hřiště neformálními prostory (tzv. adventure playgrounds), kde děti rozvíjí své dovednosti v přirozeném prostředí (Kolle 37, Berlín, DE)

088 Interaktivní umělecký objekt, který rozvíjí fantazii, nutí člověka přemýšlet a zároveň dotváří identitu místa, je přidanou hodnotou veřejného prostranství

089 Příklad sportovního hřiště pro veřejnost, dobře vybaveného a začleněného do okolí - přehledný, otevřený prostor s nejnutnějším oplocením a lavičkami pro odpočinek přirozeně vybízí ke hře (Gleisdreieck Park, Berlín, DE)

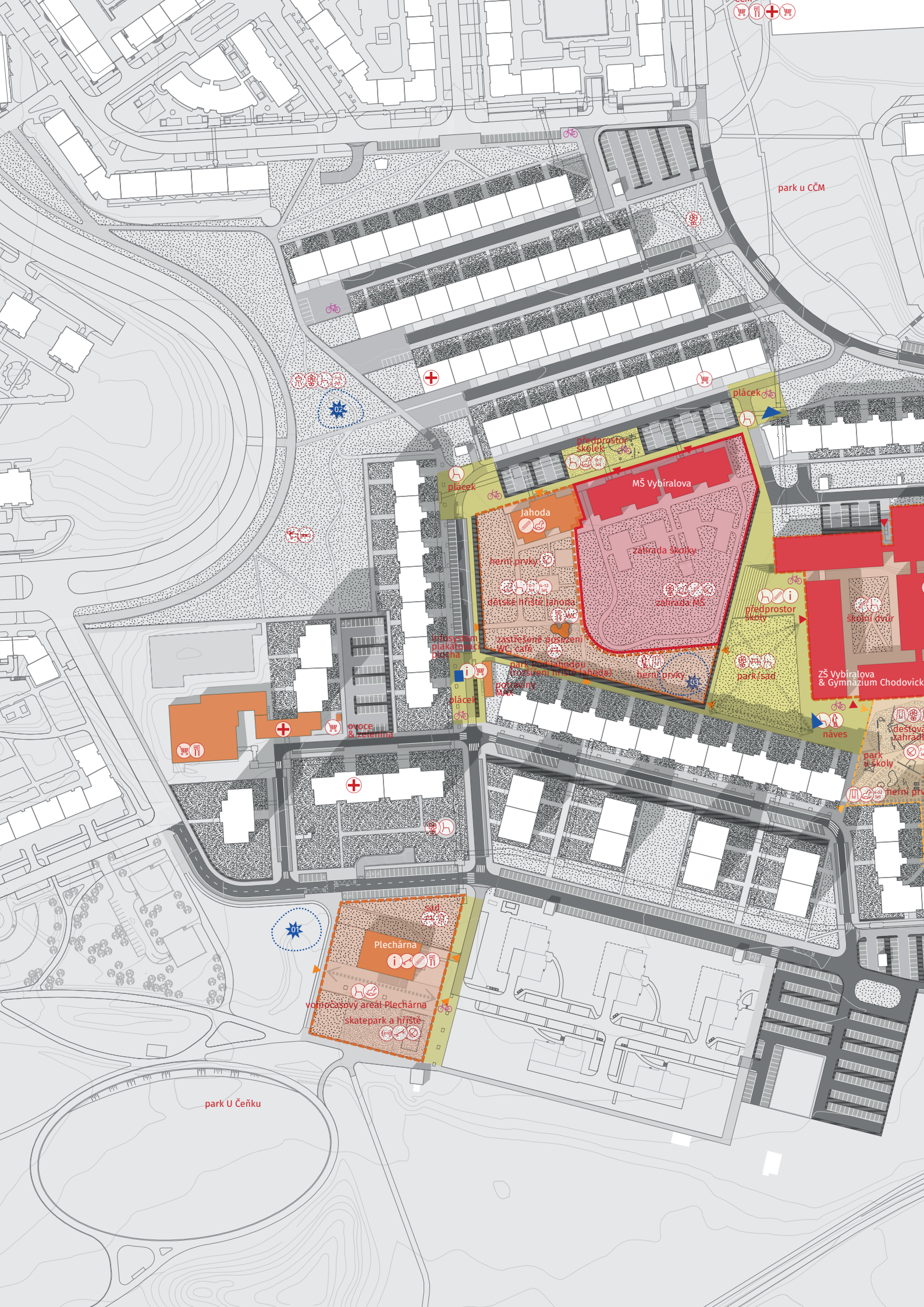
park u CČM
02
plácek
předprostor školek
MŠ Vybíralova
plácek
Jahoda
herní prvky
zahrada školky
dětské hřiště Jahoda
zahrada MŠ
předprostor školy
školní dvůr
infosystém plakátovací plocha
zastřešené posezení WC, café
park Pod Jahodou (rozšíření hřiště Jahoda)
herní prvky
03
park / sad
ZŠ Vybíralova & Gymnázium Chodovick
plácek
potraviny MAX
ovoce & zelenina
náves
dešťová zahrad
park u školy
herní prv
01
sad
Plechárna
vánočasový areál Plechárna
skatepark a hřiště
park U Čeňku

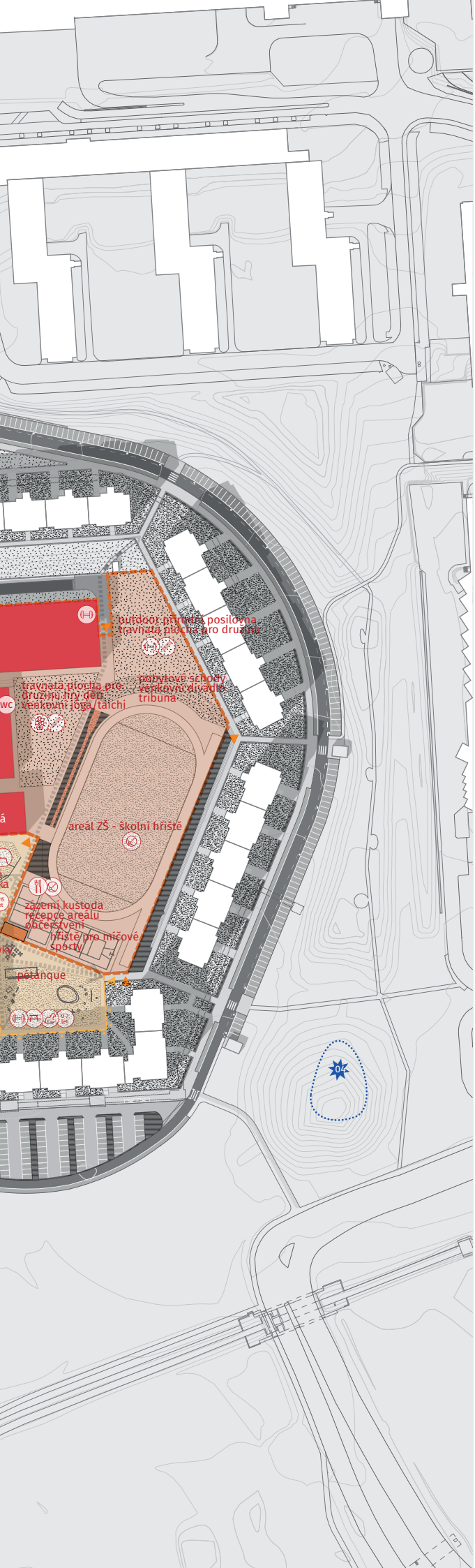

Schéma správy areálů

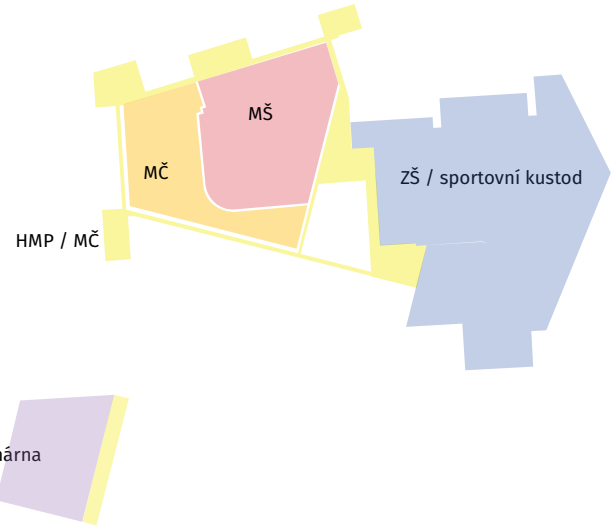

- Nové konstrukce (schody, pobytové schody, zídky)
- Obruby hrany (výškový rozdíl)
- Hrany (v úrovni)
- Schody
- veřejnosti uzavřené areály
- areály přístupné v režimu
- areály prostupné (kustodství - intenzivní forma správy)
- významná veřejná prostranství

nové orientační a volnočasové prvky

01 — místa prvních intervencí s cílem zlepšit obytnou kvalitu prostoru (2017)

místa vymezená pro umělecké intervence s cílem vytvořit orientační ale i interaktivní prvky ve veřejném prostoru (konkrétní řešení vzejde ze soutěže)

- piknikové místo / posezení
- lavička / posezení
- vzdělávání
- herní prvky pro menší děti
- herní prvky pro větší děti
- posilovací prvky
- hřiště pro míčové hry
- umělecký objekt
- venčení psů
- potraviny
- informační bod / nástěnka
- veřejné WC
- grilovací plácek
- občerstvení
- skatepark
- květinový záhon / přírodní zajímavost
- sáňkování

S

Schéma aktivit

1:2500

A08

BUS
BUS

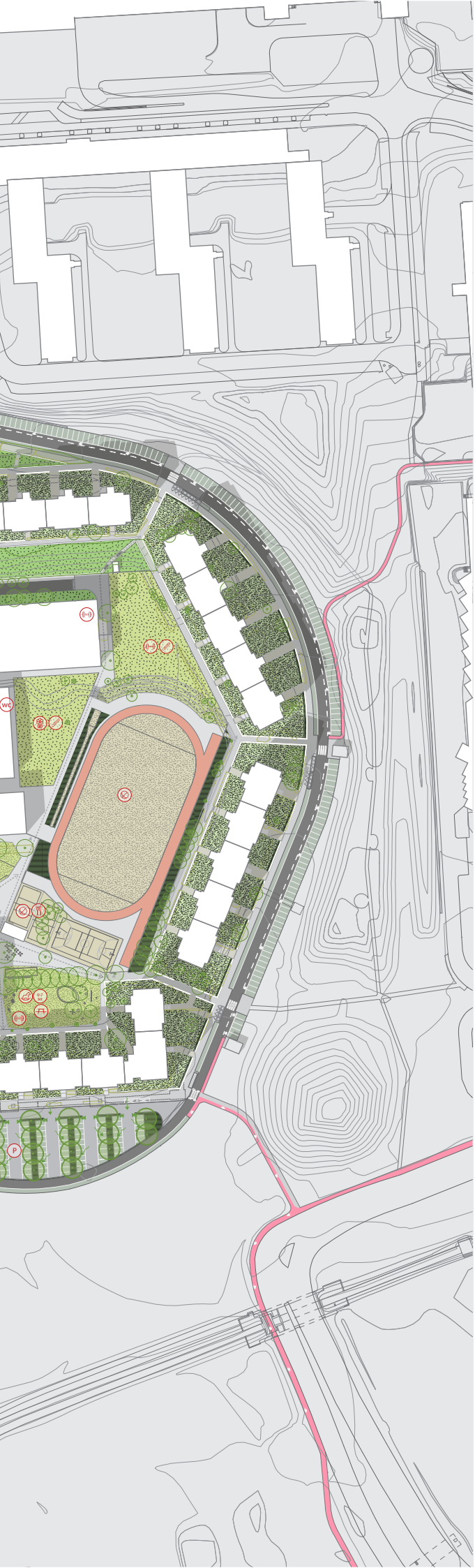

Stávající stav:

- Obruby hrany (výškový rozdíl)
- Hrany (v úrovni)
- Stávající strom (pozice)
- parcely katastru nemovitostí
- pozemky (částečně) v soukromém vlastnictví, kolize s návrhem
- funkční plochy dle platného územního plánu

Návrh:

- Plán revitalizace vnitrobloku Vybíralova a okolí
- Nové konstrukce (schody, pobytové schody, zídky)
- Obruby hrany (výškový rozdíl)
- Hrany (v úrovni)
- Vozovka - asfalt
- Chodníky - dlažba 8x8 štípaná, asfalt s povrchovou úpravou
- Pojížděná dlažba 16x16 štípaná
- Schody
- Probarvený asfalt cyklostezka
- Prostor pro interaktivní umělecká díla
- Nové vodorovné dopravní značení
- Nový strom
- Nový mobiliář, Lavičky, klece na Kontejnery, povrchové znaky kolektorů
- Kácení (stromy, keře)
- Zelené rozhraní
- extenzivní park
- zahrady areálů
- zeleň - předzahrádky bytových domů
- rušené zpevněné plochy
- směr odvodnění
- objekty hospodaření s dešťovou vodou

S

Celková architektonická situace 1:2500

A09

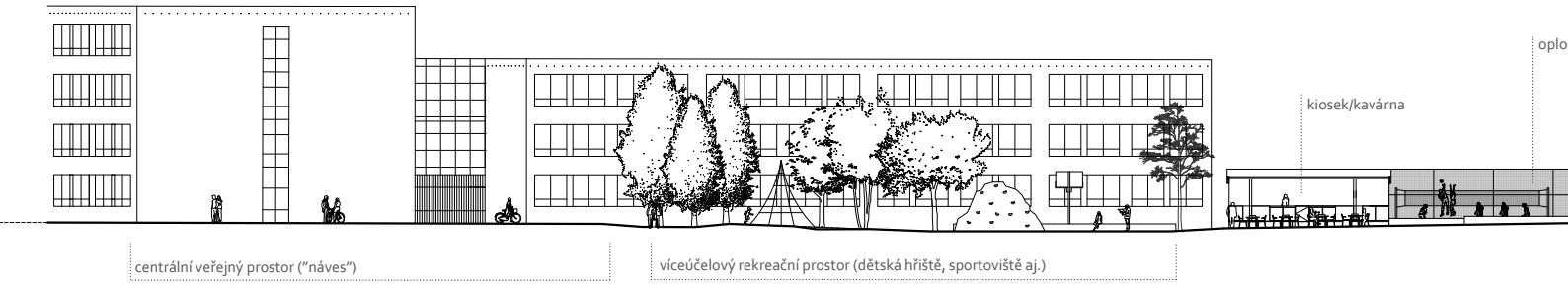

řez C-C

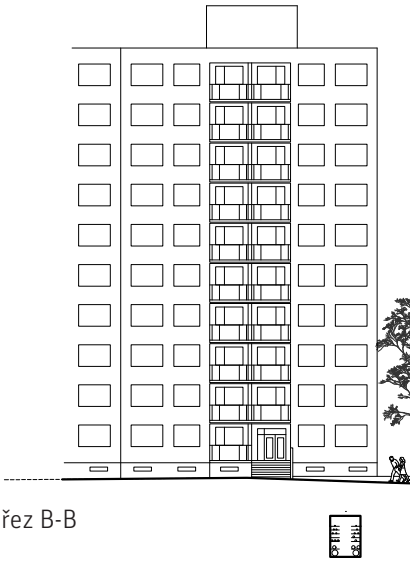

řez B-B

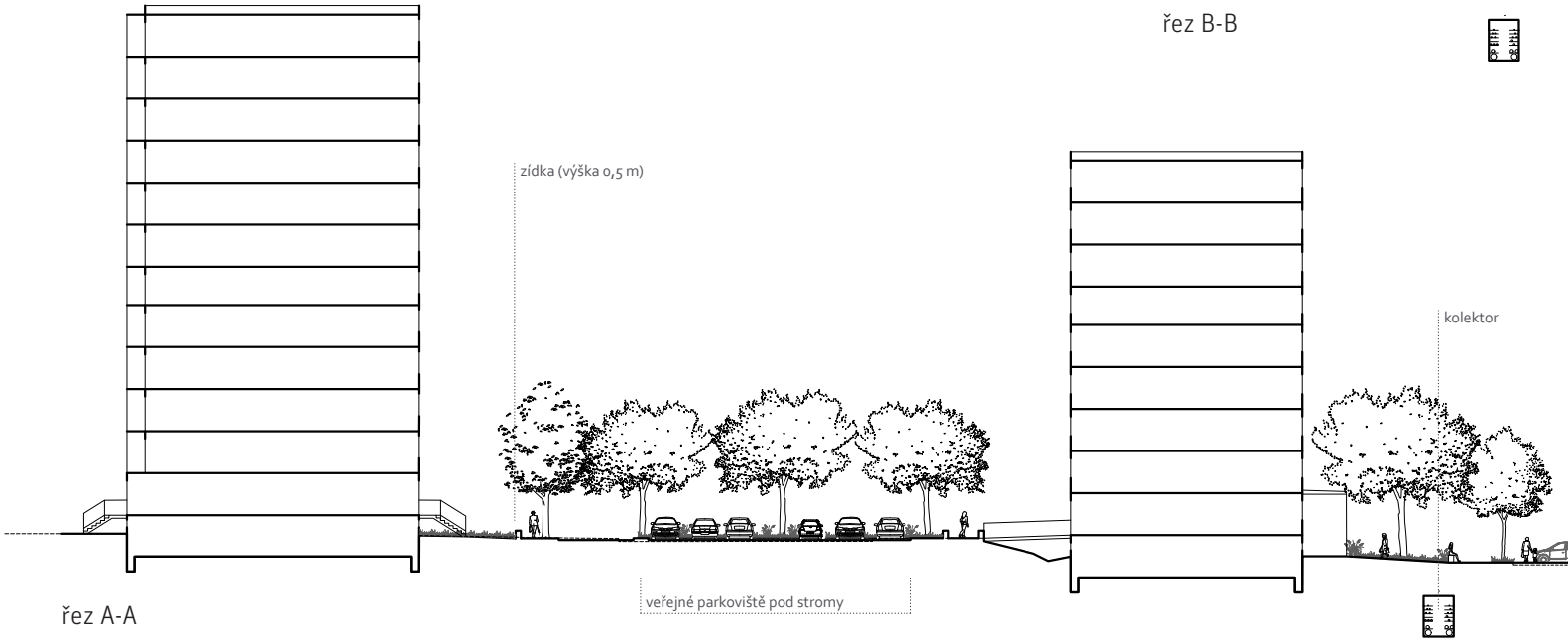

řez A-A

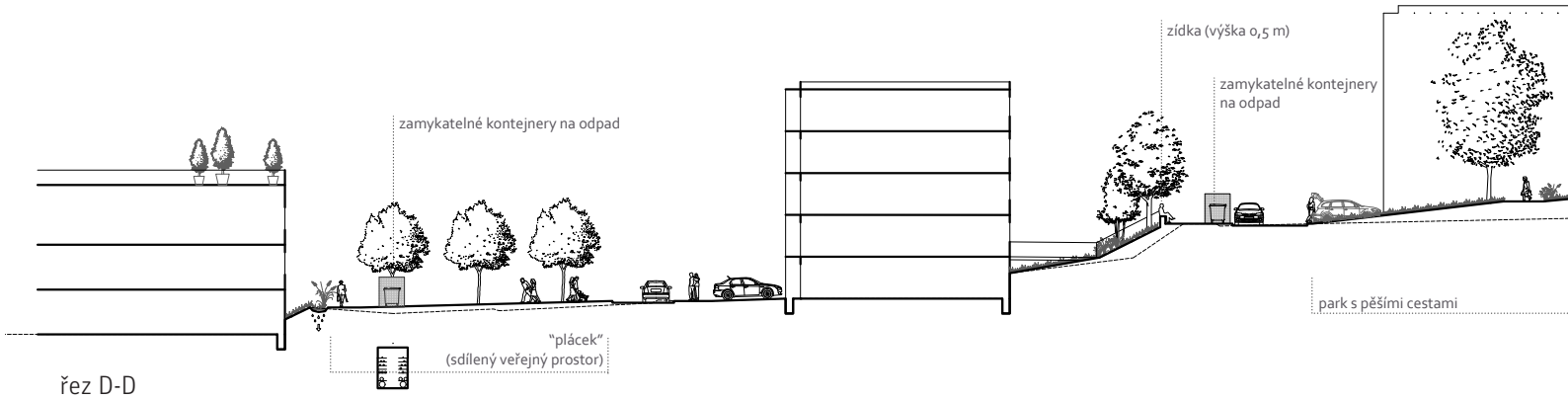

řez D-D

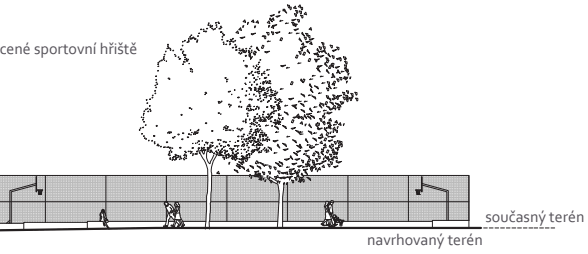

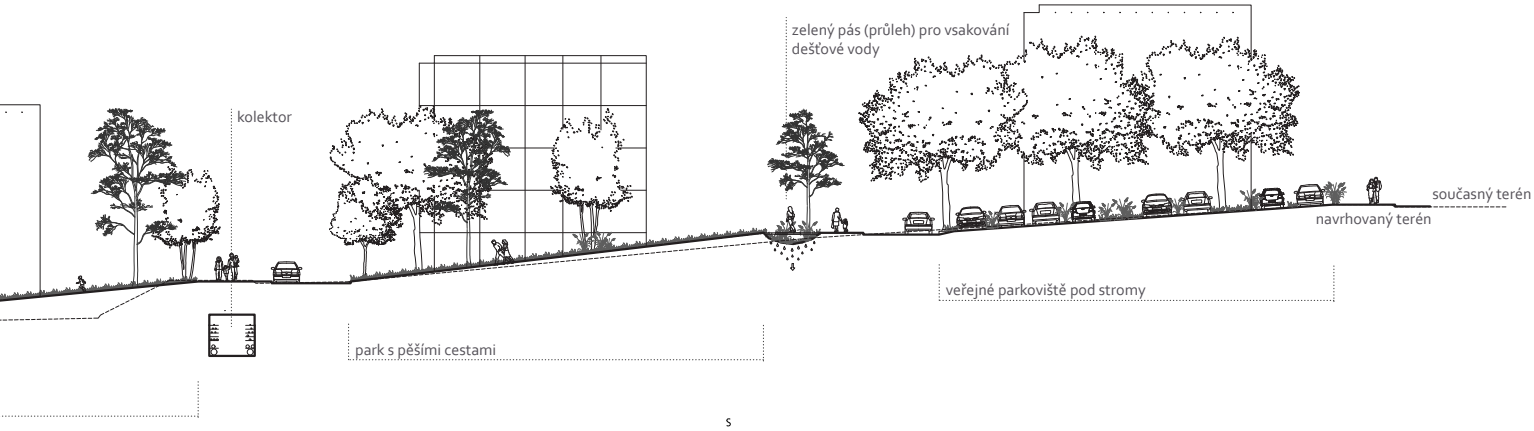

S

Řezy architektonické 1:2500 **A10**